

cinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Febris rheumatica acuta's optræden og udbredelse i Danmark i årene 1875—1892. En statistisk-geografisk undersøgelse«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. C. M. Reisz og Dr. C. G. Lange, af Tilhørerne Professor, Dr. T. N. Thiele, praktiserende Læge, Cand. mag. & med. Chr. Krarup og Professor Harald L. Westergaard. Graden meddelt den 2den Juni 1894.

De i Anledning af Drs. kongelige Højheder Kronprinsens og Kronprinsessens Sølvbryllup den 28de Juli 1894 proklamerede Æresdoktorer findes nævnte foran S. 386—87.

VII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbibliotheket i 1893—94.

(Overbibliothekar, Dr. S. Birket Smith.)

Bibliotheket var i det akademiske Aar 1893—94 aabent for Publikum i 268 Dage. Udlaan fandt dog kun Sted i 263 Dage, idet det som sædvanlig standsede nogle Dage før Julen. Der udlaantes 21409 Bind (mod 17540 Laanebeviser), medens der i Læsesalen fremtoges 29381 Bind til 12867 Besøgende (deraf i Sommer-Eftermiddagstimerne, hvorom mere nedenfor, 1406 Bind til 1075 Besøgende). I det hele har der saaledes i Aarets Løb til Publikums Brug været fremtaget 50790 Bind. Af Rekvisitioner, der ikke kunde effektueres, fordi de paagjældende Bøger vare udlaante eller ikke fandtes i Bibliotheket, gjordes i det nævnte Tidsrum 7922.

Med Hensyn til Bibliothekets Benyttelse i de enkelte Maaneder stiller Forholdet sig, som det vil ses af følgende Oversigt:

Læsesalen om Formiddagen.

	Dagenes Antal.	Besøgende.	Fremtagne Bind.
September.....	26	1172	2672
Oktober.....	26	1417	3169
November.....	25	1344	3250
December.....	20	928	1972
Januar.....	25	965	2672
Februar.....	24	1140	2966
Marts.....	23	1166	2446
April.....	23	924	1262
Maj.....	24	872	2298
Juni.....	18	660	1548
Juli.....	7	207	675
August.....	27	997	3045
	268	11792	27975

Læsesalen i Eftermiddagstimerne 1894 (Kl. 5—7).

	Dagenses Antal.	Besøgende.	Fremtagne Bind.
April	11	94	148
Maj	24	272	324
Juni	18	178	255
Juli	7	68	157
August	27	299	420
September.....	13	164	102
	100	1075	1406

Udlaanet.

	Dagenses Antal.	Laanebeviser.	Fremtagne Bind.
September.....	26	1958	2993
Oktober.....	26	1789	2076
November.....	25	1694	2037
December.....	15	967	1183
Januar.....	25	1941	2299
Februar.....	24	1605	1974
Marts	23	1710	1864
April	23	1345	1600
Maj	24	1498	1770
Juni.....	18	1313	1619
Juli.....	7	366	430
August	27	1354	1564
	263	17540	21409

— Bogsamlingen forøgedes i det forløbne Aar som sædvanlig dels gennem den befalede Aflevering af dansk Litteratur, dels gennem Indkjøb, Udveksling med fremmede Universiteter og andre lærde Institutioner, samt Gaver. Blandt de sidste maa særlig fremhæves: 1) En stor Mængde, mest lærde periodiske Skrifter, som det kgl. danske Videnskabernes Selskab afgav til Bibliotheket i dette Aar som i saa mange tidligere. 2) Omtrent 850 Bind, især hørende til Retsvidenskab, politisk Økonomi og Historie, som afgaves af afdøde Gehejmeetsraad A. F. Kriegers Bo til Bibliotheket. Krieger, hvem Bibliotheket i Forvejen skyldte saa overordentlig meget, havde nemlig i sit Testamente tilladt Bibliotheket at udtage af hans Bogsamling alt, hvad det maatte ønske at have, og Bibliotheket udtog da, i Henhold til en over Samlingen udarbejdet Katalog, det nævnte Antal Bind. 3) En overordentlig stor Samling af danske Sange og andre særskilt trykte Digte, som i sin Tid havde tilhørt Boghandler E. L. Thaarup, men nu var afkjøbt dennes Søn af Kaptajn, Fabrikejer G. E. T. Kohl, som skænkede den til Bibliotheket. Samlingen indeholdt adskillige Sjældenheder og dannede i det hele et velkomment Supplement til Bibliothekets tidligere Samlinger af lignende Art.

Desuden modtog Bibliotheket Gaver fra følgende Institutioner, Redaktioner og Enkeltmænd:

Udenrigsministeriet, Generaldirektoratet for Postvæsenet, det medicinske Fakultet, Rigsarkivet, det store kgl. Bibliothek, Nationalmuseets 2den Afdeling, det kgl. Søkort-Arkiv, Generalstaben, Artilleriet, Ingeniørkorpset, Københavns Politi, Repræsentantskabet for den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, det Reiersenske Fond, Naturhistorisk Forening, Herlovanier-Samfundet, Samfundet til Udgivelse af gammel nordisk Litteratur, Redaktionen af »Nordisk Tidsskrift for Filologi«, det kgl. norske Finans- og Tolddepartement, den norske Gradmaalingskommission, den norske historiske Kildeskrift-Kommission, den norske Nordhavs-Expeditions Udgiver-Komité, Videnskabs-Selskabet i Christiania, det statistiske Centralbureau i Christiania, Bergens Museum, Komitéen for den nordenfjeldske Kunstindustriudstilling 1893, det kgl. Bibliothek i Stockholm, Lovénska Stiftelsen (Stockholm), Redaktionen af »Nordiskt medicinskt Arkiv«, Styrelsen for »Allmänna Kyrkomötet«, Upsala Universitetsbibliothek, det meteorologiske Observatorium i Upsala, Sommerkursernas Bureau i Upsala, Generalbestyrelsen for det kongelige Bibliothek i Berlin, der Verein für mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde, Fraenkelsche Stiftung (Breslau), det kgl. sachsiske statistiske Bureau, die k. k. Akademie der Wissenschaften zu Wien, Universitetet i Leiden, India Office (London), Trinity College (London), the Clinical Society of London, the Pathological Society of London, the Cobden Club, Universitetet i Edinburgh, the Executive Committee of the Irish Unionist Alliance (Dublin), Udgiverne af »La lumière électrique (Paris), det italienske Undervisningsministerium, det kejserl. Videnskabs-Akademi i St. Petersburg, die Gelehrte Estnische Gesellschaft zu Dorpat, Finska Vetenskaps-Societeten, Udgiverne af »La Roumanie médicale«, Universitetet i Athen, det medicinske Fakultet ved det kejserl. japanske Universitet i Tokio, the Royal Society of Canada, the Geological Survey of Canada, the Pathological Society of Toronto, the Nova Scotian Institute of Science, U. S. Department of the Interior, Bureau of Education, U. S. Department of Agriculture, the State Commission in Lunacy (New York), the Surgeon General's-Office, U. S. Army, the Smithsonian Institution, the Geological and Nat. Hist. Survey of Minnesota, the Californian Academy of Sciences, the Johns Hopkins Hospital, the Cornell University, Universiteterne i Chicago, Michigan og Nebraska, Nationalbibliotheket i Buenos Aires, Universitetet i Melbourne, Forstanderne for det offentlige Bibliothek etc. i Victoria.

Professor Aubert (Christiania), Boghandler Aug. Bang, Bakteriolog J. Chr. Bay (Des Moines, Iowa), Dr. J. Bergbohm (Wien), Rektor V. A. Bloch, Cand. phil. H. Borries, Hr. B. Braasch (Karise), Overbibliothekar, Justitsraad, Dr. Chr. Bruun, Hr. K. Byrjalsen (Bagterp), Direktør W. Doberck (Hongkong), Pastor C. V. Duckert (Norge), Møller J. Fausbøl (Slesvig), Professor, Dr. V. Fausbøll, Hr. D. M. Frederiksen (Chicago), Underbibliothekar, Dr. J. A. Fridericia, Kontorchef W. Fridericia, Stud. mag. Aage Friis, Polytekniker F. R. Friis, Universitetsboghandler Gad, Overbibliothekar v. Gebhardt (Leipzig), D'Hrr. Gehe & Comp. (Dresden), Professor, Dr. Cl. Gertz, Underbibliothekar

S. Gjellerup, Bibliotheksassistent, Dr. E. Gigas, Professor de Goeje (Leiden), Bødker A. Gottlieb (Horsens), Cand. phil. N. Hancke, Dr. phil. H. J. Hansen, Hr. P. Em. Hansen (St. Petersburg), Seminarieførstander Hansens Enke, Hr. H. Haug (Gotha), Boghandler J. Hegel, Cand. mag. H. Heide, Skolebestyrer Joh. Helms, Lic. Heuman, Kammerjunker, Kapt. Irgens-Bergh, Cand. theol. Will. Jacobsen, Justitsraad A. G. Juel, Fru A. Kayser-Langerhanns, Konsul H. Krebs, Hr. Robert v. Kræmer (Stockholm), Professor Dr. E. Kölbing (Breslau), Lærer H. van Laak, Bibliotheksassistent, Dr. S. Larsen, Hr. A. Legrelle, Professor K. G. Leinberg (Finland), Godsejer S. Lunn (Knabstrup), Professor, Dr. C. Lütken, Cand. phil. C. Lüttichau, Cand. phil. Aage Madsen, Dr. phil. Hans Olrik, Hr. K. Pamperl (Schweiz), pens. Skolelærer Laurids Pedersen, Redaktør Al. Petersen-Studnitz, Direktør Pihl (Christiania), Hr. Louis Pio (Chicago), Institutbestyrer A. Rasmussen, Expeditionssekretær L. B. Rasmussen, Hr. G. Ricotti, Boghandlerne Brødrene Salmonsens, Pastor L. Schmidt, S. J. (Aarhus), Hr. Wilh. Schmitz, S. J., Professor, Dr. Will. Scharling, Hr. James A. Seeright (Unionstown), Lærer Siebke (Holsten), Dr. phil. O. Siesbye, Rabbiner D. Simonsen, russisk Legationssekretær, Kammerjunker Steherbatchew, Generalauditor Steffensen, Professor, Dr. G. Stephens, Læge Stilhoff, Kontorchef P. M. Stolpe, Dr. med. O. Storch, Dr. phil. S. Sørensen, Boghandler Thaarup, Professor Dr. Vilh. Thomsen, Etatsraadinde Thorsen, Pastor Thrap (Christiania), Professor, Dr. med. F. Trier, Cand. mag. G. Trier, Folkethingsmand H. Trier, Hr. A. J. Tsimbouraky (Athen?), Læge N. J. Tønder, Hr. A. Welcker (Kalifornien), Cand. philol. H. C. Velschow, Korpsdyrlæge G. Westring, flv. Konsul F. Wolffs Arvinger, Dr. K. Zelbr (Brünn), Inspektør A. N. Ørsted.

— I Anledning af det ofte debatterede Spørgsmaal om, hvem det paahviler at afholde Portoudgifterne ved de danske Tryksagers Indsendelse til de offentlige Bibliotheker, modtog jeg under 22de September 1893 følgende Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet: »Da der gjentagne Gange er rejst Spørgsmaal om, hvorvidt det paahviler Avisudgivere og Bogtrykkere forud at frigjøre de dem i Følge Forordn. 20de Januar 1832 § 5 og Lov af 30te Marts 1889, jfr. Bekjendtgjørelse af 19de Februar 1892, paahvilende Indsendelser til vedkommende Amt af Tryksager, som skulle afgives henholdsvis til det store kgl. Bibliothek, Universitetsbibliotheket eller Provinsarkiverne, har man fundet Anledning til at begjære Indenrigsministeriets Ytringer over dette Spørgsmaal. I en derefter modtagen Skrivelse har bemeldte Ministerium udtalt, at det ikke skjønner rettere, end at Omkostningerne ved Indsendelsen af bemeldte Tryksager til Amtet, for saa vidt disse blive fremsendte ved Postvæsenets Mellekomst, i Henhold til § 2 b. 1. i Anordning af September 1888 om Behandlingen af Postfor-sendelser til og fra Stats- og kommunale Myndigheder ville være at afholde af Amtet«.

I Sammenhæng hermed kan anføres, at jeg under 18de April 1894 modtog en ny Skrivelse fra Ministeriet, hvori det meddeltes mig, at Amtmanden over Holbæk Amt havde andraget om Ophævelse eller Forandring af den i Forordn. af 20de Januar 1832, 1ste Stykke af § 5, indeholdte Forskrift om, at Afleveringer af udkommende Skrifter m. v. til det store kgl. Bibliothek

og Universitetsbibliotheket udenfor Kjøbenhavn ikke skal foregaa ved direkte Indsendelse til Bibliothekerne, men derimod gennem vedkommende Amtmænd. Idet Ministeriet samtidig tilsendte mig Hr. Amtmandens Andragende, udbad det sig mine Yttringer om det, idet det tilføjede, at baade Rigsarkivaren og Overbibliothekaren ved det store kgl. Bibliothek havde udtalt sig i den Retning, at en Forandring i de paagjældende Regler vilde kunne forsvares. Mit Svar (af 24. April) lød som følger:

»Som Hr. Amtmand Bille i sin Skrivelse til det høje Ministerium af 19de Januar d. A. fremhæver, har den nævnte Forskrift næppe nogensinde været strængt overholdt, og i hvert Fald i det meste af den Tid, jeg har været knyttet til Universitetsbibliotheket, har den almindelige Praxis været, at Bogtrykkerne indsendte deres Tryksager til Bibliotheket uden at benytte Amtmændene som Mellemed. At denne Fremgangsmaade var ganske fri for Ulæmper, tør ikke paastaas. Dels medførte den, at en og anden mindre Bogtrykker i Provinserne enten ganske undlod at indsende, hvad han havde trykt, eller i hvert Fald kun indsendte en Del af det, idet han stolede paa, at Bibliotheket ikke var tilstrækkelig kjendt med de lokale Forhold til at opdage Forsømmelsen. Dels udviklede, efterhaanden som Avisernes Antal og Størrelse tiltog, den Skik sig mere og mere hos Provinsbogtrykkerne, at de undlod at frigjøre deres Sendelser til Bibliotheket, hvad der da medførte en ret betydelig Udgift for dette. I begge Henseender have vistnok de to offentlige Bibliothekers Styrere, og under alle Omstændigheder jeg, antaget, at den Indskærpelse af de gamle Bestemmelser, som betegnes ved Ministeriets Bekjendtgjørelse af 19de Februar 1892, vilde medføre en afgjort Vinding for Bibliothekerne. For det første haabede jeg, at Amterne i Fremtiden vilde afholde Udgifterne ved Forsendelserne til Bibliothekerne, hvilket de virkelig ogsaa have gjort; og dernæst mente jeg, at D'Hrr. Amtmænd vilde benytte det Kjendskab til hver Egn's litterære og personelle Forhold, som de i langt højere Grad end Bibliothekerne ere i Besiddelse af, til at paase og eventuelt foranledige, at Bogtrykkerne virkelig opfyldte deres Forpligtelser med Hensyn til Indsendelsen af Tryksagerne. I sidste Henseende har imidlertid Hr. Amtmand Billes Skrivelse beredt mig en Skuffelse, idet han fremstiller det som Amternes Hovedopgave at besørge de fra Bogtrykkerne modtagne Pakker bragte paa Posthuset eller Jernbanen. Og dersom denne Hr. Amtmandens Opfattelse deles af hans Kolleger — hvad den mulig gjør —, kan jeg ubetinget give ham Ret i, at Amternes Mellemkomst kun medfører Spild af Penge og Tid, og jeg kan da heller ikke for Universitetsbibliothekets Vedkommende have noget væsentligt at indvende imod, at Indsendelsen for Fremtiden foregaa direkte fra Bogtrykkeren til Bibliotheket. Jeg kan det saa meget mindre, som Universitetsbibliotheket jo — hvad der allerede antydes i det høje Ministeriums Skrivelse — ikke længere modtager Provinsaviserne, og der altsaa, selv om en og anden af Provinsbogtrykkerne undlod at frigjøre sin Sending, kun vilde blive Tale om en Udgift af ringe Betydning for Bibliotheket. Heller ikke kan jeg tænke mig, at Bogtrykkerne kunne have noget imod en direkte Indsendelse; men det maa dog maaske være mig tilladt, da jeg af lang Erfaring kjender deres Mangel paa Fatteevne i slige Sager, at anbefale, at der, naar Forandringen

skal indtræde, gennem Amterne gives hver af dem tydelig og klar Besked om, hvad den gaar ud paa, og hertil vilde jeg i min egen Interesse ærbødigt anmode om, at det paany maatte blive dem udtrykkelig indskærpet, at Universitetsbibliotheket ikke længere skal have nogen Slags Aviser tilsendt, men kun Tryksager af anden Art.«

— I det forløbne Aar fandt en for Bibliotheket vigtig Sag sin Afslutning, idet det tidligere (Univ. Aarb. f. 1891—92 S. 1089—91) omtalte Gjennemsyn af Bibliothekets Haandskriftsamlinger (fraregnet den Arna-Magnæanske Samling) tilendebragtes, hvorpaa fulgte en Udskilning og en Afgivelse til Rigsarkivet af en Del af disse Haandskrifter. For at give en tydelig Forestilling om, hvad der er foretaget i denne Sag, anser jeg det for rigtigt at meddele in extenso den Indstilling af 4de Juni 1894, som Rigsarkivar A. D. Jørgensen og jeg i Forening indgav til Konsistorium, idet det allerede her bemærkes, at den i et og alt bifaldtes af Konsistorium, ligesom den senere (ved Skrivelse af 11te Juli 1894) approberedes af Ministeriet. Den lød, som følger:

»Efter at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ved Skrivelse af 4de Februar 1892 havde truffet Bestemmelse om Udførelsen af den af Rigsarkivet foreslaaede Undersøgelse af Universitetsbibliothekets Haandskriftsamling med en Udskilning og Afgivelse af Arkivsager til Rigsarkivet for Øje, er den paagjældende Samling i den siden forløbne Tid i 71 Møder bleven gennemgaaet af D'Hrr. Arkivsekretær Grove paa Arkivets og Underbibliothekar Gjellerup paa Bibliothekets Vegne.

Det af disse fremsatte Forslag er derpaa blevet revideret af undertegnede, og særlig de indstillede Divergenspunkter drøftede, saaledes at der nu vil kunne forelægges Konsistoriet et endeligt Forslag, som vi haabe vil kunne vinde alle de paagjældende Autoriteters Bifald.

Til Udskilning af Bibliotheket og Indlemmelse i Rigsarkivets Samlinger indstilles følgende Haandskriftsnumre:

E donatione variorum. Nr. 47, Fol.: En militær Bestallingsbog fra 1611—12. Nr. 45, Fol.: Indberetning om Varde By og Vester Herred, indsendte sognevis af Provsterne 1638—39.

Schjønning's Samling. Nr. 5, Fol.: *deraf* en original Ansøgning til Kongen fra Prokurator Chr. Schjønning, dateret Odense, November 1729; og en Beregning over 4de Divisions 8de Kompagni fra 18de Oktober 1765 til 30te April 1766 af P. Schjønning. Nr. 8, Fol.: Breve og Ordre til Schjønning i Egenskab af Skibschef eller Chef paa Nyholms Hovedvagt 1772—90. Nr. 9, Fol.: Do. for 1772. Nr. 25, Fol.: Kaptain P. Schjønning's Journal paa Orlogsskibet »Prinsesse Vilhelmine Caroline« 1769. Nr. 1, Oktav: Optegnelser af Schjønning som Interimsekvipagemester 1757—59; og Fortegnelse paa den danske Flaade 1758.

Rostgaards Samling. Nr. 5, Fol.: *deraf*: 1. en Supplik til Oversekretæren fra Johan (Utrecht?) af 30te Oktober 1722; 2. Skrivelse af 1678 indsendt til Landemodet i Viborg af Jacob P. Worm i Henhold til Befaling af Biskoppen; 3 og 4. To Skrivelser fra Biskop Lodberg af 4de Oktober og 2den December 1724 i Anledning af en Supplik til Kongen fra Degnen i Vestenskov. Nr. 35, Fol.: En Samling Koncepter m. m. vedrørende en Gesandt-

skabsrejse til England i Christian IV's Tid. Nr. 50, Fol.: Extrakt Protokol over den danske Resident Peder Juels udgaaende Breve 1647—49. Nr. 57, Fol.: *deraf* nogle originale Aktstykker fra Midten af det 17de Aarhundrede, vedrørende Peder Juels Gesandtskab. Nr. 58, Fol.: Kopibog over forskellige Ægteskabstraktater, Livgedingsforskrivelser og lignende mellem Medlemmer af det danske Kongehus, 1663—67. Nr. 60, Fol.: Diarium for Prinsesse Vilhelmine Ernestines Rejse til Heidelberg 1671. Nr. 61, Fol.: Protokol med Beretning om Jens Juels Ambassade i Sverige c. 1680 med hans egenhændige Rettelser. Nr. 63, Fol.: To russiske Skrivelser til Kongen med Koncept til Oversættelse (det ene fra 1707). Nr. 67, Fol.: En Bog over Tilliggende til Kirke-, Præste- og Degnegaarde i Sjællands Stift, samlet af Stiftsskriveren Michel Persen 1567 efter Befaling af Bjørn Andersen, Hovedsmand paa Kjøbenhavns Slot.*) Nr. 69, Fol.: Ugedagskost i St. Peders Kloster i Lund 1579—80. Nr. 127, Fol.: En tysk Formularbog fra Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, formentlig hidrørende fra det tyske Kancelli. Nr. 158, Fol.: *deraf* en Skrivelse til Oversekretæren af 26de August 1722 fra Morten Madtzen om at støtte en Supplik om Bækken for Kirkedørene. Nr. 18, Kvart: Toldrulle fra Norge med tilskrevne Forslag til Ændringer (? til Rigens Hofmester). Nr. 33, Kvart: Stege Bysbog 1418—1600. Nr. 35, Kvart: Indberetninger fra Provster i Skaane og paa Bornholm 1624. Nr. 78, Kvart: Original Liste af 1653 med Adelen's egenhændig tegnede Forstrækninger til Rigens Frelse efter Kongens Opfordring af 20de Juli 1653. Nr. 115, Kvart: Urlev Kirkes Regnskabsbog 1598—1648. Nr. 118, Kvart: *deraf* et originalt latinsk Digt til Christian V til Forherligelse af et Forbund med Ludvig XIV. Nr. 121, Kvart, Litr. 14: Udkast til Instrux for Regjeringskollegierne 1660. Nr. 277, Kvart: *deraf* en original politisk Relation til Rigsmarsken Anders Bille, dateret Hamborg 1651. Nr. 23 Oktav: Fortegnelse (indtil 1724) paa de kgl. Betjente i Rangen, hvis Bestallinger ere blevne expederede af det danske Kancelli (indbunden i Læder med Kongens Navnetræk). Nr. 25, Oktav: Jens Rostgaards Optegnelser om Landmilicen og Landvæsen (i Pergament med Kongens Navnetræk).

Additamenta. Nr. 8, Fol.: Mønstringsruller, Bemandingslister m. m. c. 1680—1700. Nr. 18, Fol.: Skagens Bys Tingbog c. 1609—69. Nr. 19, Fol.: Aktstykker og Breve (til Borgmestre og Raad i Skagen) m. m., forhen beroende i Skagens Bys Arkiv. Nr. 20, Fol.: Det kgl. Particuliere Kammers Regnskab 1786—87. Nr. 21, Fol.: Do. Do. 1796—98. Nr. 26—38 c. Fol.: Danckwardts Papirer. Nr. 52, Fol.: Optegnelser, navnlig af de Schauenborgske Arkiver, om en kgl. Prætension paa Hamborg, foretagne af H. Gram i Anledning af en Forespørgsel fra Kongen — med en Skrivelse fra Gram til Kongen af 8de April 1735. Nr. 55, Fol.: Et Samlingsbind, kaldet *Miscell. Hist. Jurid.—oecon. Dan.—Norveg.*, hvoriblandt Skrivelser til Kongen, Kammer-Koll. og andre Autoriteter, mest om offentlige Sager — har tilhørt Luxdorph. Nr. 60, Fol.: Rosenlunds Forslag til Kongen om Crabben Eylands Optagelse 1764—67. Nr. 63, Fol.: *Miscellanea monetaria*, bestaaende af Møntregnskaber, originale Skrivelser

*) Senere tilbageleveret til Bibliotheket, da det viste sig, at Haandskriftet ikke var en Original.

til de Deputerede for Finanserne m. m. c. 1680—1730. Nr. 70, Fol.: En ved Skrivelse til Kongen af 25de Maj 1729 af Kancelliraad J. M. Gossel dediceret historisk Efterretning om Fehmern. Nr. 71, Fol.: A. Hoier: Historische Gedanken von dem Titel: Erbe zu Norwegen m. m., hvori en Følgeskrivelse til Kongen af 1ste Maj 1729, der angiver det som Fortsættelse af hans Manuskript til Frederik IV's Historie, der findes i Rigsarkivet, Nr. 93, Fol.: Wibe og Worms Erklæring til Kongen af 24de Februar(? »næst-afvigte«) angaaende Hertzholms Afhandling om Elefantordenen. Nr. 73, Fol.: *deraf* en Pakke med Skatteberegninger, Tabeller over Brandfolk, Næringsdrivende i Kjøbenhavn, indsendte til Kongen af Politimester Ernst, m. m. Nr. 96, Fol.: Provincial-Landebog for Sjælland 1646—57, indrettet af Oluf Daae. Nr. 126, Fol.: *deraf* flere Koncepter m. m. vedrørende Rosenvinges og P. Charisius' Gesandtskab i Haag og Danmarks Fordringer paa Spanien; og Aktstykke fra Tønnings Kapitulation 7de Februar 1714. Nr. 127, Fol.: *deraf* et originalt Brev fra Carl IX til Christian IV, dateret 29de November 1602. Nr. 129, Fol.: Et originalt Brev fra Jacob Andreae i Tübingen til Kong Frederik II af 6te Maj 1570. Nr. 143, Fol.: Korrespondance Protokol for Biskoppen i Odense (Muus) 1712—17. Nr. 144, Fol.: Register paa Præsternes Underholdning i Vinding Herred 1572, udarbejdet af Provst Laurids Hansen efter Ordre af Lensmand og Biskop. Nr. 174, Fol.: Original Kommissionsakt vedrørende den Thistedske Besættelsessag. Nr. 176 a—d, Fol.: Prams efterladte Embedspapirer. Heraf tilbageholdes dog alt af privat (litterær) Karakter. Nr. 182 a—c, Fol.: Engelstoftske Papirer vedrørende Universitetet, Sorø Akademi og de lærde Skoler (private Ting tilbageholdes*). Nr. 192 III, Fol.: Wiedewelts Papirer (ligesaa). Nr. 209 Fol.: Den angaaende Trykkefriheden nedsatte Kommissions Dokumenter 1797—98. Nr. 211, Fol.: Dokumenter vedrørende Inkvisitionskommissionen i Stokhuset c. 1750. Nr. 226, Fol.: *deraf* et originalt tjenstligt Brev til Rigens Marsk fra Jørgen Kruse, dateret 28de Juni 1657. Nr. 233, Fol.: Jansoniana (med Tilbageholdelse af de private Ting). Nr. 234, Fol.: Hammer Herreds Fattigkommissions Regnskaber 1734—76. Nr. 239 Fol.: En Samling med originale Underskrifter forsynede Beretninger om lollandske Præsters, Degnes, Rektors med fleres Indtægter, affattede i Henhold til kgl. Befaling af 1ste Februar 1690. Nr. 246, Fol.: *deraf* en original Ansøgning til Kongen af 13de August 1654 fra Snøde Præst Godfred Hansen med Paaskrift af Rantzau. Nr. 251, Fol.: Diverse Dokumenter fra Bornholms Amts Arkiv fra det 18de Aarhundrede. Nr. 253, Fol.: Originalt Dokument fra Præstø Amts Arkiv vedrørende Beringskjolds Arrestation. Nr. 256 Fol.: *deraf* et Brev fra Biskop Hersleb til Provster og Præster i Merløse Herred af 5te Marts 1757. Nr. 264, Fol.: *deraf*: 1) et originalt Brev fra Niels Plade til Christian III af 1546; 2) et do. fra Johan Knudsen til Christian III af 1556; 3) et do. fra Athan. Kirkerus til Christian V af 1675 og 4) et do. fra Joh,

*) I Følge Overenskomst gav Rigsarkivet Afkald paa en Del af de Engelstoftske Papirer, som temmelig sikkert maatte antages at tilhøre Universitets-Direktionens Arkiv, fordi det i det enkelte viste sig umuligt at drage Grænsen mellem saadanne Papirer og dem, der utvivlsomt vare E.'s Ejendom.

Hevelius til Christian V af 1679. Nr. 269, Fol.: *deraf* to originale Breve til Christian VIII fra Bissen og Hieron. Laub. Nr. 275, Fol.: Oberst Læssøes Papirer, *Aktstykker af officiel Oprindelse*. Nr. 276, Fol.: (Vaupells Papirer); *deraf* af Afdelingen for 1848 en Armébefaling af 23de Oktober til 3die Infanteribrigade og nogle originale Rapporter af Afdelingen for 1849. Nr. 66, Kwart: *deraf* et Papirblad med 4 originale egenhændige Kvitteringer for Penge, modtagne fra Kongen gennem Bugenhagen »in usum pauperum studiosorum«. dateret 1546. Nr. 104, Kwart: *deraf* et Tingsvidne fra Bogs Herred af 1579. Nr. 162, Kwart: Journaler for Sjællands gevorbne Dragon-Regiment 1766—71. Nr. 194, Kwart: Nogle Marschrouter for Armeen ved Stralsund 1711 og andre militære Dokumenter vedrørende Tropperne i England, Flandern og under den nordiske Krig. Nr. 202, Kwart: Kirkeregistre for Tetenbüll c. 1530—1650. Nr. 228, Kwart: Biskop Laurits Jacobsen Hindsholms Tegnebog (ikke hans Dagbog) 1651—63. Nr. 240, Kwart: Sunds Herreds Kirkeregnskaber 1645—75. Nr. 241, Kwart: Brudstykke af Husby Kirkebog c. 1712—14. Nr. 238, Kwart: *deraf* en gejstlig Retsprotokol, holdt af Provsten i Vends Herred 1682—91. Nr. 303—10, Kwart: Indberetninger til Kommerce-Kollegiet fra en efter Allerhøjeste Befaling i 1805 foretagen Rejse i Norge. Af Pram. Nr. 351, Kwart: Kopibog for Rektor-embedet i Vordingborg c. 1761—77. Nr. 362, Kwart: Indberetning til Kommerce-Kollegiet om en Rejse i det nordlige Sjælland 1806. Nr. 367, Kwart: *deraf* et Brev af 15de Maj 1740 fra Marinens Skibsbygger K. Benstrup til Grev Danneskjold-Samsøe vedrørende Tjenstsager. Nr. 462, Kwart: Tingsvidne fra Vinding Herredsting om Præstegaardsjorden i Ørbek fra 1623. Nr. 543, Kwart: Prøvestykker fra alle Lektierne i Odense Skole. Nr. 619, Kv.: En Supplik fra 1755 til Bispen i Ribe om et Degne-Embede. Nr. 34 a, Oktav: Register paa Viede, Døbte og Begravede i Ørbek Sogn, førte af Stedets Præst 1701— c. 1779. Nr. 58, Oktav: *deraf* en original Kvittering af 1602 fra Christoffer Knoff til Roskilde Domkirke. Nr. 81, Oktav: Christian IV's Forordning af 6te Juni 1610 (om Salt) læst paa Næstved Byting (hørende til Næstved Bytingsdokumenter). Nr. 118, Oktav: Toldrulle ved Øresund, af Walther.

Og udenfor Bibliothekets fornævnte Hovedsamlinger: 1) en Samling af 63 originale københavnske Kirkebøger; 2) fem Skibsjournaler (for Orlogsbriggen St. Croix 1842—43, Korvetten Valkyrien 1848—49, Fregatten Dronning Marie 1850, 2 unavngivne 1843 og 1849; 3) en Opmaalingsbog af M. L. Secher 1829, 1843; 4) Takkelagereglementer 1827—29; 5) en Kasse med diverse Diplomer paa Pergament og Papir; 6) 3 Protokoller og 4 Pakker Dokumenter tilhørende Kommissionen til Overvejelse af Landets Forsvar, nedsat den 2den Februar 1866.

Det bør endnu bemærkes, at undertegnede Rigsarkivar Jørgensen har gjort gjældende, at: Schjønning's Manuskript Nr. 2, Oktav: Christian IV's Stilebog og Additamenta Nr. 43, Kwart: Christian V's Stilebog maatte siges med Rette at høre hjemme imellem Kongehusets Papirer, ligesom de tilsvarende Stykker efter Ministeriets Resolution ere afleverede hertil fra det store kgl. Bibliothek. Men da der fra Bibliothekets Side er blevet lagt en særdeles Vægt paa af Pietetshensyn at bevare disse Stykker paa deres

nuværende Plads, medens undertegnede Overbibliothekar Smith til Gjengjæld har været villig til at afstaa Samlingen af de Danckwardtske Papirer, af hvilke mange have Karakter af privat Korrespondance, medens andre ere Embedspapirer, og hele Samlingen har sit Supplement i Rigsarkivets Samling af Schimmelmanske Papirer, ere vi blevne enige om at indstille, at disse sidste, som ovenfor foreslaet, afleveres i deres Helhed, medens de førnævnte 2 Numre forblive i Bibliotheket. Endelig skal undertegnede Jørgensen med Hensyn til den arnamagnæanske Kommissions Afslag paa at foretage en Udskillelse af de af Arne Magnussen uretmæssig samlede danske Diplomer, vedrørende konfiskeret Kirke- og Klostergoods m. m., bemærke, at den højtagtede Kommissions Motivering af dette Afslag, hvorved der nægtes det danske Rigsarkiv, hvad der til sin Tid er tilstaaet Mecklenburg, ikke har kunnet overbevise mig enten om dets retlige Begrundelse eller dets Hensigtsmæssighed. Jeg finder Anledning til udtrykkelig her at fremhæve dette, for at min Taushed ikke en Gang i Fremtiden, naar denne Sag atter maatte blive bragt paa Bane, skal blive opfattet som en stiltiende Indrømmelse.

— Det hænder ikke saa ganske sjældent, at der i Bibliotheket for-gjæves spørges om Bøger, Betænkninger, Lovudkast og lignende, som ere trykte for de forskjellige Ministerier, men ikke af Bogtrykkerne afleverede til Bibliotheket. Om nu end saadanne Sager ere trykte som »Manuskript«, kan det dog kun i sjældnere Tilfælde antages at være Meningen, at de helt skulle unddrages Offentligheden, og for saa vidt dette ikke er Tilfældet, maa det naturligvis være af Vigtighed for Publikum, at de findes i de offentlige Bibliotheker. Idet jeg støttede mig hertil, anmodede jeg i Skrivelse af 4de December 1893 Konsistorium om gennem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet at udvirke, at Tryksager af den nævnte Art (dog med Undtagelse af saadanne Lovforslag o. s. v., som vare optagne i Regjeringens officielle Publikationer eller i Tillægene til Rigsdagstidenden) fremtidig afgaves af de forskjellige Ministerier til Universitetsbibliotheket.

— Under 30te December 1893 modtog jeg fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet en Anmodning om at opgive, i hvilket Omfang Bibliothekets Læsesal havde været besøgt i Eftermiddagstimerne (Kl. 5—7) i Sommeren 1893. Da jeg allerede i Universitets-Aarbogen for 1892—93 (S. 184) har givet en Oversigt over Besøget, skal jeg her kun tilføje, at foruden de (til 1225 Besøgende) fremtagne 1292 Bind var der yderligere rekvireret 188 Bind, som ikke vare til Stede, samt at af samtlige 1480 Bind kunde de 578 henføres til Realvidenskabernes, de 902 til de humane Fag, derunder indbefattet Skjøn litteraturen, som dog i det nævnte Tal kun var repræsenteret ved 40 Bind.

— Som allerede nævnt i den forrige Aarsberetning (Univ. Aarb. f. 1892—93 S. 190) medførte Assureringen af den lettere erstattelige Del af Bogsamlingen den Konsekvens, at der maatte tænkes paa Tilvejebringelsen af et virkelig brandfrit Rum for Bibliothekets Haandskrifter og andre uerstattelige Sager. Som Resultat af de Overvejelser, der i den Anledning fandt Sted, fremkom et Forslag (der siden optoges paa Forslaget til Finanslov for 1895—96) om at benytte de to ældre Læseværelser i

Bibliothekets Stueetage til Opbevaringsted for Haandskrifterne m. m., efter at man først ved Foranstaltninger af forskjellig Art havde gjort disse Rum brandfaste.

— Ogsaa i Anledning af den tidligere omtalte, stærkt fremtrædende Fugtighed i Bibliotheket (Univ. Aarb. 1891—92 S. 1095—96) blev der, efter at Ingeniør Bonnesens Undersøgelser i saa Henseende vare tilendebragte, indgivet et Forslag, som optoges paa Forslag til Finanslov for 1895—96. Skjønt man ikke var kommen ganske paa det rene med Aarsagerne til Fugtigheden, antoges det dog, at den stadige Temperaturvexel, som fremkaldtes ved den opvarmede Bogsals Forbindelse med den uopvarmede Vestibule og det uopvarmede Rum i Bygningens modsatte Ende, som hidtil er benyttet til Opbevaring af Manuskripterne, maatte have i det mindste nogen Betydning for Fremkaldelse af Fugtigheden, og man besluttede da at foreslaa, at Bogsalen afspærredes fra Vestibulen ved en Glasvæg, og at der anbragtes en Dør mellem Bogsalen og Manuskriptrummet.

— Fra Patentkommissionens Formand modtog jeg under 1ste Juli 1894 en Skrivelse, hvori han, med Bemyndigelse af Indenrigsministeriet, spurgte, om Bibliotheket var villigt til at overlade Kommissionen det af det tyske »Patentamt« udgivne (periodiske) Skrift, hvori de i Tyskland udfærdigede Patenter publiceres. Skriftet skænkedes af det tyske »Patentamt«, men Begyndelsen af det havde Bibliotheket faaet fra den polytekniske Lærestanstalt, som ikke længere havde Plads til det, da det udkommer med flere Tusinde Numre om Aaret. Ogsaa for Bibliotheket var det paa Grund af sin enormt hurtige Væxt for længe siden bleven besværligt, og da det desuden kostede en Del at indbinde og passede langt bedre for en Patentkommission end for et Universitetsbibliothek, anmodede jeg Konsistorium om Bemyndigelse til at afgive Skriftet til den nævnte Kommission. Bemyndigelsen blev mig givet, og Skriftet derefter udleveret til Kommissionen.

— Arbejdet ved de nye Kataloger fremmedes i det forløbne Aar paa sædvanlig Maade, og en Indberetning derom (for Finansaaret 1893—94) indgaves under 28de Maj 1894 til Ministeriet. Til den alfabetiske Seddelkatalog skreves der i Aarets Løb af Cand. mag. Bartholin 4604 Sedler, hørende til Afdelingerne: Rejser i flere Verdensdele, Ethnografi, Kronologi, Genealogi og Heraldik, Diplomantik, Historiens Propædeutik, almindelig Verdenshistorie, almindelig Kulturhistorie og Biografi, den gamle Historie, Middelalderen og den nyere Tids almindelige Historie. Af Bibliothekets eget Personale arbejdedes der desuden videre paa den alfabetiske Seddelkatalog over Bibliothekets Samling af udenlandske Disputatser, særlig de medicinske, der nu paa en ubetydelig Rest nær ere katalogiserede. I Fagkatalogen indførtes i Aarets Løb 5207 Titler, foruden dem, der af Bibliothekets eget Personale indførtes i de allerede færdige Afdelinger. Ordningen af Fagkatalogen udførtes af mig og Underbibliothekar Gjellerup. De Afdelinger, der i det nævnte Tidsrum ere gjorte færdige i Fagkatalogen, ere: Forvaltningsret, Folkeret og international Privat- og Strafferet (hvormed Afdelingen »Fremmed Retsvidenskab« er færdig); desuden: theologisk Polemik (Slutningen), Irenik, praktisk Theologi i Almindelighed, Liturgik og en Del af Homiletik.

— Bibliotheksassistent O. S. Jensen, som fra Slutningen af Oktober 1893 skulde aftjene sin Værnepligt ved Intendanturen, fik af Konsistorium, i Henhold til en Indstilling fra mig, Tilladelse til i den paagjældende Tid at beholde sin Stilling ved Bibliotheket og oppebære den dermed forbundne Lønning, dog imod at han i den Tid efter min Anvisning udførte de Arbejder for Bibliotheket, som Intendantur-Tjenesten maatte tillade ham.

2. Den botaniske Have 1894.

(Professor, Dr. Eug. Warming.)

A. *Haven i snævrere Forstand.*

I Aaret 1894 ere følgende Arbejder udførte:

1. Frilandsanlægget. Kvartererne og en Del af Grupperne til de fleraarige Planter ere vintergravede; af Kvarteret til de etaarige Planter er $\frac{1}{3}$ og af det til de toaarige den ene Halvdel reolede. Den Del af Studiekvarteret, der i Fjor indtoges til det biologiske Kvarter, er reolet og Planterne ere plantede. Hertil anskaffedes 258 Porcellænsplader med Jernstativer. Paa Pladerne er saavidt muligt ogsaa Plantens danske Navn blevet anbragt. Paa nogle af Stenhøjene ere Stenene rettede, Jorden fornyet og Planterne omplantede. Græskanten omkring Pyrusbuskettet, der tildels laa lavere end Gangen, er forhøjet og denne tillige med Buskettet omgravet og jævnet. Der tilkjørtes 150 Læs Jord fra Anlægget ved Sølvgade. Langs med det kemiske Laboratorium blev Leret bortgravet og Muldjord paaført i Stedet, derved vandtes en 5 Alen bred Rabat, hvor nogle af de Planter plantedes i større Mængde, der mest benyttes til Afskæring til Brug ved Undervisningen i Skolerne.

De almindelige Ren- og Vedligeholdelsesarbejder ere udførte som sædvanlig, ligeledes ere alle Gange jævnedes og eftergrusede.

Efter at Magistraten i Foraaret havde ladet Volden, der laa langs med Skællet mod Sølvgade-Anlægget afgrave, og nedlagt den Ledning, der fører Grund- og Overfladevandet derfra, gennem det danske Kvarter forbi Vandkasserne, til Søen, blev det nødvendigt at foretage ret betydelige Jordarbejder her, for at bringe det omliggende Terræn i Orden og Sammenhæng med det nye. Det danske Kvarter maatte tildels omplaneres, Indfatningen omkring Bedene tillige med nogle Planter omplantes og Græskanten omkring Mosen forhøjes.

Det Stykke, hvor den afgravede Vold havde ligget, planeredes og belagdes med Muldjord, men kunde ikke bringes i Orden, førend Jernstakittet var opsat. De Pilearter, der havdes i Formering, plantedes foreløbig paa den ene Ende. Da Gangen langs med den nordlige Side af Observatoriehøjen var sænket, maatte denne Del af Højen afgraves forinden og Jorden bringes op paa den; den største Del af den blev reolet og rensat for Ukrudtet saa godt som muligt; dette Arbejde er dog langtfra færdigt. Al Muldjorden er tilkjørt, uden Udgift for Haven, fra Anlægget ved Sølvgaden.

Da Peymansløbet var nedlagt, maatte der begyndes med Dampumpen den 29de Januar, for at holde Søens Vandstand i den bestemte Højde. Fra den Dag til Aarets Udgang maatte der pumpes i 153 Dage (ca. 893 Timer), deraf i ca. 581 Timer alene for Pumpens Skyld.

Springvandsbassinet, der var meget utæt, blev fornyet; i Stedet for Jernrørene lagdes der en ny Ledning af Kobberrør paa Bunden af Bassinet og ikke, som tidligere, under det. Bækken ved Mosen, hvori Planter dyrkes, der voxe i rindende Vand, blev indfattet med en Kant af Cementsten. Vandledningerne paa Stenhøjene og bag Væxthusene ere tillige med Hanerne derpaa reparerede.

2. Væxthusene. Foruden de stadige Arbejder med Planternes Renholdelse, Omplantning, Opbinding m. m. er i Palmehuset foretaget en Omflytning af de store Planter, dels paa Grund af den ulige Væxt, dels for at skaffe mere Plads til enkelte Planter. I Akvariet har *Victoria regia* været dyrket og blomstret. Den 21de og 22de Juli, da den blomstrede, var de Besøgendes Antal henholdsvis ca. 3750 og 5000. Af større Planter ere 14 omplantede i Ballier.

Paa Varmeapparatet ere Haner, Rør og Pakninger eftersete og fornyede, hvor det var nødvendigt. Snesmelterrørene til Nr. 2 (C) og Nr. 3 (A) ere reparerede. Dampprøret fra Nr. 4 (B) til Nr. 6 (Akvariet) og herfra op til Forsøgshuset samt Dampprøret til Pumpen ere reparerede. Spjeldet til Kjedel Nr. 2, 12 Stkr. $\frac{1}{2}$ " Damphaner og 2 større til Hoveddampprøret ere fornyede. Væxthusene have nu faaet Numre i Stedet for de tidligere Bogstaver. Ruderne i det underste Lag Vinduer paa Nordsiden af Nr. 2 (C) ere omlagte. Alle Glastagene ere eftersete og kittede.

3. Bygninger. Foruden det almindelige Eftersyn og Reparation paa Tag og Fag ere følgende Arbejder udførte:

I Skællet mellem Haven og Sølvgadens Anlæg og langs med Øster voldgade op til Observatoriet sattes et Jernstakit. Et Træstakit sattes fra Medhjælperboligen til Jernstakittet ved Østerfarimagsgade, saa at Forsøgshaven nu er lukket. I Pissoirot bag Væxthusene lagdes et nyt Gulv af Beton i Stedet for det opslidte Murstengulv. Espaliermuren paa Sydsiden af Forsøgshaven er repareret, en Del af Dækket er fornyet, og 2 af Pillerne undermuredes. Begge Loggier ved Portnerboligen ere malede.

Museet. De 2 Værelser, der have været udlaante til bakteologisk Laboratorium ere oliemalede og istandsatte, et nyt stort Skab er bygget dér. Gulvene ferniseredes i 5 Værelser og Læsesalen. 2 Fag Forsatsvinduer til Herbariesalen anskaffedes. Nogle Gasledninger ændredes. Bygningen efterfugedes udvendig.

Laboratoriet. De 2 Værelser for Viderekomne istandsattes og oliemaledes, 1 Rum indrettedes til Fotografering, 1 elektrisk Ringeledning og 1 Klokke til Anatomisalen opsattes. Gulvene ferniseredes i Anatomic- og Læsesalen samt paa Hovedtrappen. Nogle Gasledninger ændredes. Fra den fysiologiske Afdeling lagdes 1 Afløbsledning, 1 Vadsk opsattes og Gulvene ferniseredes i 2 Værelser. I Professorboligerne oliemaledes nogle Værelser. Bygningen efterfugedes udvendig.

Paa Portnerboligen fornyedes Tagrender og Zinkbeklædningen. Plankeværket omkring Gaarden oliemaledes. Alle Døre, Vinduer, Gesimser ere malede udvendig paa Museet, Gartner-, Medhjælper- og Portnerboligen.

4. Personalet. 2den Medhjælper, Høg-Petersen, oprettede en Blomsterhandel og afgik fra Haven den 30te September; i hans Sted antoges som midlertidig 3die Medhjælper Havebrugskandidat A. Lange, der den 1ste Marts afgik for at studere i Udlandet; samtidig afgik 2den Medhjælper, Trier, der havde kjøbt et Handelsgartneri. Fra 1ste Marts antoges som 2den Medhjælper Chr. Jensen og som 3die A. Kiærskou.

5. Frø- og Plantebytning. Fra 51 botaniske Haver og 13 Private er modtaget 1734 Portioner Frø, af hvilke de Arter, der kunne bestemmes ved deres Frø, ere saaede under bestemt Navn. Af de øvrige ere 711 saaede under ubestemt Nummer, medens de øvrige ere udskudte, enten som Dubletter eller ubetydelige Arter. Der er endvidere modtaget c. 170 levende Planter fra 26 private Gartnere og Havevenner. Giverne vare: Hr. Bønnelykke fra Congo; Cand. mag. Børgesen; Hr. Cockayne fra Ny Zealand; Professor Cornu ved Jardin des plantes i Paris; Hr. Degenkolb fra Lissabon; Distriktslæge Drejer fra Ringsted; Hr. Christoph Ell i Sverige; Grosserer Erichsen; Fiskerikonsulent A. Feddersen; Cand. pharm. K. Friedrichsen; Underforvalter O. Hansen paa St. Croix; Gartner Hansen paa Carlsberg; Gartner Jensen; Stud. mag. N. Hartz; Landbohøjskolen; Professor Joh. Lange; Hr. J. Lauridsen fra Washington; Direktør Løfgren fra Brasilien; Undergartner Madsen; Seminarielærer H. Mortensen; Baron F. Müller fra Melbourne; Læge R. Nielsen fra Vemmetofte; Direktør St. Nyeland; Stud. mag. Ostenfeld Hansen; Stud. mag. M. Pedersen; Sognepræst V. Petersen; Cand. mag. Raunkjær; Dr. phil. Kolderup Rosenvinge; Docent Rützou; Frk. Charlotte Sannon; Gartner Schandorf; Fru Schøler fra Java; Hr. J. Silfverberg; Haveinspektør Stein fra Breslau; Gartner Tvermoes; Gartner F. Ulriksen fra Alnarp; Fru Vogelsang; Frk. Wilnau ved Professor Grønlund.

Fra Haven er afgivet ca. 277 Planter, 73 Arter Stiklinger og Podedkviste og 4597 Portioner Frø til 78 botaniske Haver, 34 Landbrugsskoler, Seminarier, Studerende og private Gartnere og Haveejere.

Foruden til Universitetslærernes Forelæsninger og Examinere, samt til den polytekniske og den farmaceutiske Lærestalts Botanikundervisning er der af afskaarne Planter til Undervisning afgivet 1046 Portioner til 76 Skoler (deraf 20 Kommuneskoler, 86 Lærere), 6 Kursus (9 Lærere) og 12 Manuduktører. Desuden er afgivet afskaarne Planter til Skolelærerexaminerne i Aarhus, Kjøbenhavn og Odense.

6. De samme som i Fjor og Stud. mag. M. M. Lund have benyttet Jord i Forsøgshaven og benyttet Forsøgshuset.

7. Adgangskort ere af Gartneren udstedte til 30 Manuduktører og Studerende tildels med Adgang til Væxthusene, Mosen og Stenhøjene. Til Skoler ere udstedte 7 Kort. Til at male i Haven og Væxthusene ere 18 Kort udstedte. Af Betalingskort er solgt 1 for Enkelt-Person (Nr. 51) og 1 Familiekort (Nr. 33). (Kortet Nr. 32 var bestilt af en Mand, der bagefter nægtede at modtage det.)

Af Bibliothekaren udleveredes følgende Antal Adgangskort: Studiosi magisterii 40, Botanikere og Botanofiler 29, Lærere 16, Lærerinder 26, Lærerindeelever 69, Studiosi medicinæ 246, Studiosi polytechnices 5, Studiosi pharmaciæ 87, Landbohøjskoleelever 13, Seminarieelever 56, Privatister 55, endvidere til Universitetets og Ministeriets Embedsmænd samt nogle Haveelskere.

B. Museet.

1. Udførte Bestemmelses- og Konservator-Arbejder.

a. Herbarierne.

Bestemmelsesarbejder: I Generalherbariet er fuldført Bestemmelsen af de resterende 45 Slægter af Polypodiaceernes Familie. Endvidere er bestemt følgende Familier: Schizæaceæ, Osmundaceæ, Ophioglossaceæ, Marsiliaceæ, Salviniaceæ, Equisetaceæ, Lycopodiaceæ, Isoëtaceæ, Selaginellaceæ og omtrent den første Halvdel af Cruciferernes Familie (27 Slægter) af Museumsinspektør Kiærskou. Slægten *Cratægus* er bleven bestemt af Professor J. Lange. Enkelte Bestemmelser hist og her ere foretagne af Museumsassistent Raunkiær. De fra Gartner Hansen paa St. Croix indsendte Planter ere delvis bestemte af Cand. mag. Børgesen. I det arktiske Herbarium har Dr. Kolderup Rosenvinge bestemt en Samling grønlandske Planter, sendte af Pastor Sørensen i Egedesminde. Lektor Rostrup har bestemt de af Stud. mag. Hartz i Østgrønland samlede Svampe, og Hr. Hartz selv Blomsterplanterne samt Karkryptogamerne. De af Adjunkt Stefánsson og Stud. mag. Jónsson samlede islandske Mosser ere blevne bestemte af Apothekbestyrer C. Jensen, deres Svampe af Dr. Rostrup, og deres Fanerogamer ere delvis blevne reviderede af Stud. mag. Ostenfeld Hansen.

Konservatorarbejder: I Generalherbariet er den i 1893 paabegyndte Familieinterkalation bleven fuldendt. Ordningen af Svampene er paabegyndt. Af Generalherbariet er udtaget og opstillet et særskilt dansk-vestindisk Herbarium. Etikettering af de Glaziouske brasilianske Samlinger med deres forestaaende Interkalering i Generalherbariet for Øje er halvvejs fuldendt. Skabene i Generalherbariet ere blevne forsynede med nye Etiketter i Overensstemmelse med den nye Ordning, i Følge hvilken Familierne ligge i alfabetisk Orden indenfor de store Hovedgrupper. Græssenes store Familie og 48 frikronbladede Familier ere gennemgaaede saaledes, at Arterne indenfor hver Slægt ere ordnede alfabetisk og hver Art forsynet med et foreløbigt Omslag. Bestemmelseslister over Glaziouske Planter ere blevne indførte i Protokollerne. Adskillige Planter, som ere blevne ønskede til Undersøgelse, ere blevne udtagne, reviderede og de tilbagesendte atter anbragte paa deres Plads. I det arktiske Herbarium er Ordningen af Svampe og Havalger afsluttet og Dubletter af de sidst nævnte udtagne. Ordningen af Karplanter (i den endelige Skikkelse med nye Omslag) er skreden frem saaledes, at Kryptogamer, Monokotyledoner og nogle faa Familier af Dikotyledonerne ere færdige. Interkalation af nyt Materiale er paabegyndt. Dr. Kolderup Rosenvinge har instrueret Deltagerne i Lieutenant Moltkes Grønlands-Expe-

dition og indrettet en Bøg med Exemplarer og Afbildninger af arktiske Havalger til Brug for dem. I det danske Herbarium er en Del nyt Materiale af Karplanter interkaleret og samtidig ere Familierne omlagte efter samme Princip som i Generalherbariet og nye Etiketter i Overensstemmelse hermed anbragte paa Skabene. 4341 Halvark Herbarieplanter ere præparerede i Aarets Løb.

b. Tørsamlingen.

Konservatorarbejder: En stor Mængde nyt Materiale er interkaleret i den danske Frugt- og Frøsamling. Vedprøvesamlingen er foreløbig bleven ordnet familievis. Samtidig er den store paa Loftet beroende Vedsamling gennemgaaet, ordnet og for en stor Del anbragt i Samlingslokalet.

c. Spiritussamlingen.

Konservatorarbejder: En hel Del venezuelanske og vestindiske Plantedele er opstillet i Glas af Professor Warming. Den af Cand. mag. Børgesen hjembragte og til Museet skænkede Samling af vestindiske Planter er bleven ordnet og opstillet. Ordningen af de arktiske Planter er afsluttet i det store.

2. *Benyttelse af Museets Samlinger.*

Udlaan har fundet Sted til følgende 7 udenlandske Botanikere: Dr. Böckeler i Varel (Oldenburg), Professor Cogniaux i Verviers, Dr. Dahlstedt og Dr. Nilsson i Stockholm, Professor Reinke i Kiel, Dr. Stizenberger i Constanz, Dr. Taubert i Berlin og til 7 indenlandske Botanikere. 96 Gange har Museets Samlinger været besøgt og benyttet af Studerende; særlig har en Studerende under Dr. Rosenvinges Vejledning benyttet Algeherbariet.

3. *Udsending af Dubletter fra Museet.*

Grønlandske Havalger og tildels ogsaa Karplanter og Lichener ere sendte til Museerne i Trondhjem, Tromsø, Berlin, Paris, Montpellier, Stockholm, British Museum i London, St. Petersborg, Kiel og Cambridge (Mass.) i Nordamerika, til den biologiske Station paa Helgoland og til 6 Videnskabsmænd i Udlandet; desuden Trichilia Oerstediana til De Candolle.

4. *Museets Forøgelser.*

Museet har i Aarets Løb modtaget adskillige Forøgelser, af hvilke særligt fremhæves følgende Gaver: 25 Herbarieplanter og 90 i Spiritus opbevarede Planter fra dansk Vestindien og Bermudas-Øerne fra Cand. mag. Børgesen; Herbarier og spritlagte Plantedele fra Underforvalter O. Hansen paa St. Croix; 2 større Samlinger islandske Planter fra Adjunkt St. Stefánsson og Stud. mag. H. Jónsson; Herbarium normale Rosarum Europæorum (1—81) fra Dr. Keller i Schweiz; Neuman, Wahlstedt, Murbeck: *Viola Sueciæ exsicc.* Fasc. II, fra Riksmuseet i Stockholm; 501 Herbarieplanter og 22 Glas brasilianske Planter fra Glaziou i Rio Janeiro; 2 Sendinger fra Dr. Fawcett paa Jamaica; 229 Arter fra the expedition to Death Valley i Californien og 190 Arter fra Nebraska fra F. V.

Coville; 181 Arter, samlede af Schweinfurth i Yemen fra Herbar Boissier i Chambéry près Genève, og Kryptogamæ exsicc. edit. a Museo Palatino Vindebonensi; 10 Decader fra Botanische Abtheilung des k. k. naturhistorische Hofmuseums in Wien; afrikanske Planter fra Haven i Berlin; brasilianske fra Direktør Löfgren i São Paulo. Endvidere er modtaget Gaver fra Jardin des plantes i Paris, den farmaceutiske Lærestalt, den botaniske Forening, Stud. mag. Ostenfeld Hansen, Stud. pharm. J. Hartz, Kaffeexportør C. P. Claussen i Bucaramanga (Kolumbia), Thehandler S. Sandberg (C. M. Fønnesbechs Thehandel), Tobaksfabrikant A. M. Hirschsprung & Sønner, Stud. med. Oluf Møller, Havebrugskandidat Dalskov, Apotheker Baagøe, Exam. pharm. Marcussen, Docent Rützou, Cand. mag. Børgesen, Grosserer L. Meden, Baron Ferd. Müller i Melbourne, Stud. mag. N. Hartz, Stud. pharm. Thomsen, Inspektør Levinsen, Professor Urban i Berlin, Professor Elfving, Billedskærer S. Ernst, Particulier Borries, Forstkandidat Sarauw, Læge Lützhøft, Professor Joh. Lange, Dr. V. A. Poulsen, Cand. pharm. Gelert, Brygger Th. Schiøtz, Pastor Rørdam i Gamtofte, Glarmester Lillelund, Stud. mag. M. M. Lund, Adjunkt V. Østerby, Frøken Ellen Møller, Cand. pharm. Friderichsen, Premierlieutenant Bruun, Professor Warming, Justitsraad Juel, Cand. mag. J. Lange og Pastor Sørensen i Egedesminde i Grønland. Kjøbte ere: Linton, Murray et Rogers: Set of British Rubi Fasc. III; 300 for største Delen danske Planter af Etatsraad Petits Herbarium; Migula, Sydow et Wahlstedt: Characeæ exsicc. Fasc. II; Migula: Algæ Scandinavicæ exsicc. Fasc. I—II; Hauch et Richter, Phycotheca universalis Fasc. XII—XIII og Hooker: Icones plant. 4 Ser. Vol. II part. II—III og Vol. III part. III—IV. Endelig er Museets Haandbibliothek blevet forøget med Lief. 100—111 af Engler u. Prantl: Die natürl. Pflanzenfamilien.

C. Bibliotheket.

Bibliotheket har været aabent i 132 Dage; Læsestuen har været besøgt af 763 Personer; Udlaan har fundet Sted til 767 Personer, som laante 1435 Værker i 1622 Bind. Desuden er Bibliotheket daglig bleven benyttet af Museets Funktionærer og ved Forelæsninger i Museets Auditorium.

Bibliotheket har modtaget 79 Tidsskrifter, hvoraf 25 ere Gaver, samt 271 Bøger (29 Fortsættelser), hvoraf 125 ere Gaver. Giverne vare: Videnskabernes Selskab, Universitetet, Carlsberg Laboratoriets Bestyrelse, meteorologisk Institut, Kommissionen for Grønlands Undersøgelse, zoologisk Museum, Universitets-Bibliotheket i Lund, Koloniministeriet i Paris, Akademie der Wissenschaften i München, de botaniske Haver i St. Petersburg og Leiden, Smithsonian Institution i Washington, Instituto fisico geogr. i St. José, Costa Rica, Botanical Survey of India, Museo nacional i Montevideo, Redaktionerne af Dansk Havebrugstidende, Gartnertidende og Ugeskrift for Landmænd, Botanisk Forening og Naturhistorisk Forening i Kjøbenhavn; Professor Agardh i Lund, Hr. J. C. Bay i Jowa, Cand. mag. Børgesen, Cand. mag. O. Dahl i Christiania, Cand. pharm. Gelert, Professor Grønlund, Stud. mag. N. Hartz, Apotheker C. Jensen i Hvalsø, Museumsinspektør Kiærskou, Professor Joh. Lange, Havebrugskandidat A. Madsen, Cand. mag. Mentz, Forstmester Nor-

man i Larvik, Lektor O. G. Petersen, Dr. C. G. Joh. Petersen, Assistent F. K. Ravn, Lektor E. Rostrup, Docent Rützou, Forstkandidat Sarauw, Professor Warming. Endelig har Bibliotheket modtaget Manuskripter fra Lektor Rostrup og Assistent F. K. Ravn (Manuskript af Jenssen-Tusch). — 239 Bind og Hefter ere blevne indbundne eller stift heftede.

Portrætsamlingen er bleven forøget med 11 Billeder, hvoraf 10 ere Gaver fra Apotheker Boysen, Lektor C. Hansen, Havebrugskandidat A. Madsen og Direktør O. Rostrup.

Under Bibliothekaren, Dr. Kolderup Rosenvinges Fraværelse paa Undersøgelsesrejser i de danske Farvande har Cand. mag. Raunkiær vikarieret for ham.

Museumsinspektør Kiærskou har fortsat Udarbejdelsen af en systematisk Katalog over Bibliotheket.

D. Benyttelse af Museets og Laboratoriets Lokaler.

Herom gjælder det samme som forrige Aar.

E. Videnskabelige Publikationer.

Cand. mag. Børgesen bearbejdede en Del af Havens arktiske, i Sprit lagte Plantedele i Henseende til Bladets Bygning og har derom indsendt Meddelelser til Trykning dels i »Journal de botanique« dels i »Botanisk Tidsskrift«. Til Kommissionen for Grønlands geografiske og geologiske Undersøgelse indsendtes Manuskripter vedrørende de østgrønlandske Samlinger, nemlig af Cand. mag. Børgesen (Ferskvandsalgerne) og Lektor Rostrup (Svampene). Dr. Rosenvinges i forrige Aarsberetning omtalte Afhandling udkom paa Fransk i Annales de sciences i forkortet Form. A. Didrichsen publicerede i Botanisk Tidsskrift en Afhandling om Cyperaceernes Kim, hvortil Havens Samlinger vare benyttede; O. Gelert sammesteds Studier over Slægten Batrachium; F. Kølpin Ravn sammesteds en Afhandling om Flydeevnen hos Frøene af vore Vand- og Sumpplanter (udarbejdet, ligesom Didrichsens, i Botanisk Laboratorium).

F. Anden botanisk Virksomhed, knyttet til Haven eller dens Funktionærer.

Dr. Kolderup Rosenvinge har fortsat sine med Understøttelse af Kommunitetets Midler foretagne Undersøgelser over Plantevæksten i de danske Have. Paa forskjellige Rejser, mest med Fiskeriinspektionsfartøjet »Hauch« og med Fiskerikontroldamperen »Falken«, ere Skrabninger og andre Undersøgelser blevne foretagne til alle Aarstider i alle Farvandene indenfor Skagen samt i Skaggerak.

G. Personlige Forhold hele Haven vedkommende.

Fra 1ste April 1894 blev Frøken Friedrichsen ansat som Konservatrice ved Museet, efter at Rigsdagen dertil havde bevilget de fornødne Midler. Dr. Kolderup Rosenvinge opgav fra 1ste Maj sin Stilling som Assistent ved Museet, hvilken derefter Cand. mag. Raunkiær overtog. Som

Assistent ved Studiesamlingen ansattes Cand. mag. F. Børgesen. Under 28de Juli 1894 udnævntes Museumsinspektør Kiærskou til R. af Dbg. og Undergartner G. Becker til Dannebrogsmænd.

3. Det zoologiske Museum 1894.

Første Afdeling.

(Professor, Dr. Lütken.)

I. Der er paa sædvanlig Maade og efter samme Plan, som tidligere, arbejdet paa Bestemmelsen, Ordningen og Opstillingen af Museets Materiale af Hvirveldyrklasserne, for saa vidt som de i Aarets Løb ved Gaver, Kjøb o. s. v. tilflydte ret betydelige Forøgelse ikke have lagt Beslag paa Tiden og Kræfterne. Assistenten (Viceinspektøren) har blandt andet været beskæftiget med den fortsatte Granskning af de i den (Lundske) palæontologiske Samling opbevarede Hovdyrknogler (Mastodon, Toxodon, Macrauchenia, Tapirus og Dicotyles: Indholdet af 26 Skuffer m. m.) fra Brasiliens Huler, saaledes at af denne vigtige Del af Samlingen kun Hesteslægten og Gumlernes Orden staa tilbage. Hans Arbejde har forøvrigt været at bogføre de efterhaanden indkomne Sager, at indordne rensede Skeletter i løse Knogler (tildels af Magasinets Raaskeletter) samt at bestemme en større Samling Knogler fra Nordbo-Ruinerne i Grønland.*) Revisionen og Katalogiseringen af Karpefiskene (Cyprinoiderne), som var paabegyndt af Cand. mag. H. Posselt, er fortsat og ført til Ende af Stud. mag. Engell, som havde valgt denne Fiskefamilie til sit Speciale til Skoleembedsexamen. Hermed er egentlig Revisionen af Fiskeklassen og Sammenarbejdelsen af dens Bestanddele (det kgl. Museum, Galatheasamlingen, Universitetsmuseet og senere Forøgelse) fuldendt, naar bortses fra Leptocephaliderne — en Gruppe af pelagiske Larveformer af Aalefamilien, af hvilke Museet besidder et stort Materiale, hvis Bearbejdelse dog maa oppebie de Arbejder, hvormed flere italienske Ichthyologer netop ere beskæftigede. Unægtelig har der i Aarens Løb efter den successive Bearbejdelse af de enkelte Fiskefamilier samlet sig et ikke ubetydeligt Materiale til visse af disse; men Indordningen af dette turde det i det hele være rigtigt at udsætte indtil en forventet ny Udgave af British Museums »Catalogue of Fishes« kan benyttes. Cand. mag. Adolph Jensen har dels været beskæftiget med den samtidig fortsatte Revision af visse Fiskegrupper (Ophidini og Resten af Salmonidæ) og deres Opstilling, dels med Revisionen af vor forholdsvis ikke ubetydelige Samling af Slinger, særlig med Kvælerslangerne og en Afdeling af Snogeformerne. Opstillingen af de sidste — Slangerne — for saa vidt det ikke allerede er

*) Udenfor Museets Arbejdstid har Viceinspektør Winge dernæst for Nationalmuseet udført Bestemmelsen af en større Samling Knogler fra Radbjerg Mose og af nogle andre mindre Samlinger samt en større Mængde Knogler fra en Kjøkkenmødding ved Aalborg. De nævnes her, fordi Museet derved er kommet i Besiddelse af forhistoriske Dyrelevninger fra disse Udgravninger, som det ønskede at beholde.

sket — samt af Cyprinoiderne, saavel de indenlandske som de fremmede, vil beskæftige os i de første Maaneder af 1895. Stud. mag. Bay har fuldført den Revision af Fugleordenen Laromorphæ (Maager, Alke, Snepper, Brokfugle o. s. v.), som udgjorde en Del af hans Examens-Arbejde til Magisterkonferensen, og Stud. mag. K. Andersen har fortsat og afsluttet Bestemmelsen af Kolibriernes, Isfluglenes, Biædernes, Mursvalernes og Tukanernes Familier.

Af de 24 i den almindelige Samling opstillede udstoppede *Pattedyr* vare 16 afrikanske Dyr, skænkede af Afrikaforskeren Dr. Holub; fremhæves kan af disse en *Phacochoerus æthiopicus* (Maskesvin), to Antiloper, en *Macroscelides* (Springspidsmus), en *Felis serval*, en *Canis mesomelas* og en *Galago-Abe* (*Otolienus*). Af de andre var en udstoppet *Rhynchocyon* (en sydafrikansk Indsektæder) især en kjærkommen Forøgelse. Der er dernæst opstillet i Spiritus 5 Pattedyr, deriblandt 4 fra Madagaskar. Kraniesamlingen er bleven forøget med 51 Stykker, af hvilke 29 vare en Del af den ovennævnte Holubske Gave (Kranier af Zebra, Maskesvin, 13 Antiloper o. s. v.). Dertil kommer endnu et Bæltedyrskjold (*Tolypeutes*). Samlingen af danske Pattedyr er derimod kun forøget med 2 i Spiritus opstillede mindre Pattedyr og en Havremus-Rede. Hvalsamlingen er forøget med et Delfinfoster og det i følgende Afsnit nærmere omtalte Foster af *Neomeris phocænoides*. Et Skelet af en ung Døgling (*Hyperoodon rostratus*) fuldstændiggjør paa en heldig Maade den Række af Skeletter og Kranier af forskjelligt Kjøn og Alder, som Museet besidder af denne Hval-Art. Men fremfor alt maa her nævnes den bekostelige Opstilling af det af Kaptain L. Berg skænkede Skelet af en Nordkaper (*Balæna biscayensis*) — et Arbejde, der for at skaffe Plads til det store Skelet medførte betydelige og bekostelige Omstillinger i det altfor lille Lokale, der er indrømmet vor anselige Hvalsamling. Den palæontologiske Pattedyrsamling er kun forøget med et enkelt Præparat (Afstøbning af Tandrækkerne af *Palæotherium magnum*).

Af udstoppede *Fugle* er der i den almindelige Samling opstillet 78; 59 af disse høre til Dr. Holubs sydafrikanske Gave; af de andre ere adskillige Gaver fra vor zoologiske Have, og af de paa anden Maade erhvervede kan fremhæves en kilensk Flamingo (*Phoenicopterus chilensis*). Desuden 4 sydafrikanske Fuglereder. Af danske Fugle og Fugleunger er udstoppet og opstillet 31; desuden to Reder. Adskillige af de udstoppede og opstillede Fugle hidrøre fra de fra Fyrene indløbne Indsendinger. Den udstillede og etiketterede Æggesamling er forøget med den i foregaaende Aarsberetning omtalte Samling af indiske Æg, over 300 Arter, som af en Landsmand er indsamlet i Ostindien.

Af *Krybdyr* og *Padder* er der opstillet i Spiritus 6 Skildpadder, 1 Krokodil, 88 Slanger, 48 Øgler (43 af disse fra Birma) og 41 Padder (37 fra Birma). Det store Antal af opstillede Slanger viser, at denne Ordens Revision er paabegyndt med Kraft og giver Haab om, at den næste Aarsberetning vil kunne omtale den som tilnærmelsesvis afsluttet, hvad der jo forlængst er sket for Reptil- og Amfibie- Klassens øvrige Ordener. Dertil kommer 5 danske Former, hvoriblandt 1 *Rana agilis* og en *Coronella austriaca* eller Glatnog, det første sikre Exempel paa Artens Forekomst her

i Landet. Endvidere to udstoppede Skildpadder (*Chelonia midas* og *Chelydra serpentina*), Skjolde af *Testudo emys* og *argentina* samt af en *Batagur* og et Æg af *T. pardalis*; endelig Skelettet af *Sphenodon* (*Hatteria*), Kraniet af den sjældne *Gavialis Schlegelii* og en Afstøbning af et fossilt Øgleskelet (*Mesosaurus tenuidens*).

I den almindelige *Fiskesamling* er der opstillet 104 i Spiritus (*Ophidini*, *Salmonidæ*, sydafrikanske Fiske o. s. v.); fremhæves kan 1 *Callorhynchus* og 1 *Chorisochismus* fra Sydafrika (*Holub*) samt 1 *Chaunax pictus* fra Japan. Der er udstoppet og opstillet 9 Fiske, hvoraf de 5 vare mindre Haj- og Rokkeformer; af de andre vare de 2 Pindsvinefiske (*Tetrodon*) og en Helleflynder (*Hippoglossus pinguis*); 11 Skeletter af Fiske af forskellige Familier. Af nordiske Fiske er der i Spiritus opstillet 47; deriblandt kan nævnes en Havbrasen (*Brama Raji*), et Foster af *Lamna cornubica* (*Sildehaj*) med stor Blommesæk, nogle *Latrunculus* (*Aphyia*) *pellucidus*, en først i den senere Tid ved Danmark funden Kutlingform, 1 *Scopelus caninianus*, en ikke før ved dansk Kyst iagttaget »Laxesild«, en monstrøs Tærbe-Unge (*Raja radiata*) og en større Suite af nordiske Laxeformer (*Salmonidæ*). Der mangler nu kun den umiddelbart forestaaende Opstilling af de danske og fremmede Karpesfiske (*Cyprinoidea*), saa kan Ordningen af Fiskesamlingen (saavel den almindelige som den danske) betragtes som gennemført og foreløbig afsluttet.

Der er altsaa ialt opstillet i Museet 572 Gjenstande, hvoraf 92 tilhøre Pattedyrenes Klasse, 111 Fuglenes, 198 Krybdyrenes og Paddernes Klasser og 171 Fiskenes. Af disse 572 Stykker falde 481 paa den almindelige Repræsentation af Dyreriget, 91 paa den danske eller dansk-nordiske Fauna; 349 ere Dyr i Spiritus, Resten ere udstoppede, skeletterede eller paa anden Maade i tør Tilstand bevarede Gjenstande. I disse Optællinger er dog ikke medregnet, hvad der af Fugle midlertidig er opbevaret i Spiritus, af Fiske, Krybdyr o. s. v. nedlagt i saakaldte Supplementglas (men bogførte, katalogiserede o. s. v. som de andre), eller hvad der fra raa Pattedyr- og Fugle-Skeletter (ældre og yngre) er forvandlet til de Suiten af mærkede, løse Knogler, der, opbevarede i Kasser eller Æsker, danne den rige komparativ-osteologiske Samling; osteologiske Præparater af Fiske, der nedlægges i Skuffer o. s. v., Rørglas med Smaafiske o. s. v. Tilsammen repræsenterer dette en betydelig Tilvæxt af ordnet Materiale og en betydelig Arbejds-mængde.

II. Ved *Gaver og Indsamling* har Afdelingen i 1894 modtaget følgende Forøgelser:

Zoologisk Have har skænket følgende i Haven døde Dyr: 11 Pattedyr: *Lepus timidus* (*variabilis*), *Macacus sylvanus*, *Arctogale trivirgata*, *Felis tigris* pull., *Lemur collaris* jur., *Cervus moluccensis*, fem. ad & pull., *Cervus davidianus* mas., *Hylobates* lar., *Auchenia lama* var. *paco*, *Cervus virginianus* mas. 52 Fugle: *Phalacrocorax graculus*, *Pyranga rubra*, *Ortalia ruficauda* 2 Stkr., *Chloëphaga magellanica*, *Crax sclateri*, *Coturnix communis*, *Ortyx virginiana*, *Junco hiemalis*, *Columba corensis*, *Conurus cactorum*, *Vidua paradisea*, *Dendrocyena fulva*, *Turnix nigricollis*, *Poëphila gouldiæ* 2 Stkr., *Gracula intermedia*, *Poliopsar andamanensis*, *Nymphicus uvænsis* 2 Stkr., *Psittacus erithacus*, *Peristera afra*, *Anser indicus*, *Pastor roseus*, *Caloenas nicobarica*,

Aeridotheres cristatellus, *Phasianus wallichii* 1 fem. ad & 2 pull., *Cygnus atratus* pull., *Æx sponsa* pull., *Penelope obscura*, *Columba* sp. pull., *Phasianus reevesii* pull. & ad, *Phasianus pictus* pull., *Hyphantornis textor*, *Phasianus elliotii*, *Anas acuta* pull., *Pterocles alchata*, *Tachyphonus coronatus*, *Pitylus coeruleus*, *Pionus maximiliani*, *Lamprotornis ænea*, *Paroaria larvata*, *Cacatua leadbeateri*, *Euplectes oryx*, *Corvus australis*, *Estrela cinerea*, *Estrela astrild*, *Numida ptilorhyncha*, *Columba loricata*. 3 Krybdyr og Padder: *Cistudo carolinensis*, *Cinosternum cruentatum*, *Ceratophrys ornata*. Fra Dr. E. Holub er modtaget en stor Samling (174 Numre) sydafrikanske udstoppede Pattedyr, Pattedyr-Hovedskaller og -Skeletter, udstoppede Fugle, Fuglereder, Krybdyr og Fiske i Spiritus o. s. v., for en ikke ringe Del nye for Museet. Blandt de udstoppede Pattedyr maa særlig nævnes *Felis serval*, *Phacochoerus æthiopicus*, *Æpyceros melampus*, blandt Hovedskallerne især flere store Antiloper (jfr. iøvrigt foregaaende Afsnit). Læge O. Helms har givet 75 smukke grønlandske Fugleskind, mest indsamlede af ham selv. Fra Hr. A. Ussing er modtaget 54 kinesiske Fugleskind.

Gaver*) ere desuden modtagne fra: Fisker Berthelsen (en Argentina silus fra Skagen), Pastor Sørensen (nogle Fiske fra Egedesminde), Julius T. Kier (en større Samling jordfundne Knogler af Fugle og Pattedyr fra Barsmark ved Aabenraa), Grosserer B. Christensen (en *Cyanocorax luxussus*), Oberstinde Thestrup (nogle Smaafugle), Stud. mag. E. Bay (en Rede af *Mus minutus* fra Follerupgaard, en *Anthus obscurus* o. s. v.), Kammerherreinde W. v. d. Maase (en *Nyctea nivea* fra Anholt), Mineralogisk Museum (nogle Tænder af *Ursus spelæus*), Assistent Olsen (nogle Reder og Fugle-Unger), Fiskehandler Beyer (en *Gadus pollachius* fra Skagen), Læge S. Hansen (en Hovedskal af Hvalros), Læge Damm (nogle Fiske og Krybdyr fra Vestindien), Justitsraad Juel (nogle Slanger), Kandidat J. Petersen (nogle Slanger o. s. v. fra Trinidad), Inspektør Feneker (et Skind af *Tadorna casarca* fra Grønland), Hofjægermester A. Bruns Bo (en udstoppet *Glaucidium passerinum*, vist fra Stege), Hr. Chr. Lassen (nogle døde Bur-Fugle), Fiskehandler Munck (en *Clupea finta* fra Baaring Vig o. s. v.), Baron Lerche (en *Batrachoecephalus raninus*), Konservator Scheel (nogle Fugle-Fostre i Spiritus o. s. v.), Kaptain Petersen (et Delfin-Foster), Baron Zytphen-Adeler (Æg af *Crex pratensis*), Sømand R. Sørensen* (et Skelet af *Manatus americanus*), Hr. P. Müller (et Skind af *Hirundo rustica* var. *horreorum* fra Grønland), Hr. Kr. Jespersen (en mosefunden Hjernekasse af *Capra hircus*), Assistent G. Baumann (nogle grønlandske Fiske), Proprietær Schou (en mosefunden Hovedskal af *Ursus arctus* fra Jøbjerg Mose, Salling), Lærer Mandrup Poulsen (en *Arvicola agrestis* fra Bornholm), Hr. Struck-Petersen (et Skin af *Hyæna brunnea*), Nationalmuseet (flere mindre Samlinger jordfundne Knogler), Lærer Bennike (en *Mullus surmuletus* og en *Lacerta agilis*), Missionær Løventhal* (nogle Sjakal-Hoveder med »Horn« og nogle løse »Sjakal-Horn« fra Madras-Eggen), J. Chr. M. Jensen (mosefundne Hestetænder), Fyrassistent P. W. Sørensen (et Horn af *Cervus*

*) For de med * mærkede er der dog betalt enten en Ducør eller paaløbne Omkostninger.

elaphus fra en Mose paa Langeland), Hr. Thuesen (to Slanger o. s. v. fra Syd-Afrika), Dr. Joh. Petersen (7 Stykker *Aphyia pellucida* fra Lynæs), Cand. mag. Ad. Jensen (en stor *Tropodinotus natrix*), Dr. E. v. d. Recke (en *Nerophio ægvoreus*), Kolonialbestyrer Bistrup (en Del grønlandske Fiske og Sæl-Fostre), Provst E. Koch (en *Tringa canutus*), Vildthandler Nicolaisen (en *Podicipes minor*), Dr. Jungersen, Kandidat Balslev og Student Andersen (adskillige *Rana agilis* fra Eyen og Lolland), Overlærer Møller (to Hugorme fra Langeland), Hr. Utke (en Taarnfalk), Gaardejer P. Chr. Hansen (en *Arvicola amphibius* fra Langeland), Kaptain Bast (nogle Fiske fra Island), Dr. Sørensen (2 *Corregonus hiemalis*), Gaardejer Randlev (en *Anas penelope*), Hr. S. D. Svendsen (en *Gallinula chloropus* fra Samsø), Konsul P. Møller (Skind af *Canis magellanicus*), Hr. Fløystrup (en *Otus brachyotus*), Kandidat Mortensen (nogle nyzelandske Fiske) o. s. v.

Af de Fugle, der ere indsendte fra de danske Fyr, ere over 70 benyttede paa Museet.

Ved *Tilbytning og Kjøb* er erhvervet: *Brama raji*, 2 Fostre af *Lamna cornubica* o. s. v. fra Færøerne, nogle Krybdyr i Spiritus (fra »Linnæa«), en *Somateria mollissima* Han med Spor af »sort v« under Struben, Skelettet af en *Balænoptera rostrata* fra Thy, en Snog med 16 Æg, en *Botaurus poeciloptilus* fra Ny-Zeeland, en Slange fra Rangoon, en brasiliansk Træsnog, en *Tetrao urogallus uralensis*, en *Oriolus galbula* fra Ribe, nogle indiske Fiske, 2 Skind af *Buteo desertorum*, en Elaps, en *Canis lagopus*, skudt ved Tisvilde, tre fossile Haj-Hvirvler fra Strib, en mosefunden Hovedskal af *Castor fiber*, 16 Padder, Krybdyr og Pattedyr fra Madagaskar (ved Sikora), en Hovedskal af *Ovis aries* med overtallig Kindtand, Afstøbninger af *Mesosaurus tenuidens* og *Palæotherium magnum*, 2 Skind af *Crocodylus palustris*, en udstoppet *Rhynchocyon petersii*, 5 Hovedskaller af mindre nordamerikanske Pattedyr, en *Coronella lævis* i Spiritus fra Hirtshals, tilbyttet fra Realskolen i Hjørring, nogle Fugle- og Pattedyr-Skind m. m. fra Syd-Amerika, en Del sjældnere Pattedyr (deriblandt et Foster af et japansk Marsvin, *Neomeris phocænoides*, en ejendommelig, hidtil ikke i Museet repræsenteret Type), Krybdyr, Padder og Fiske (fra Frank), en *Scopelus caninianus* fra Agger, en »Torskekonge«, en *Somateria dispar* Han, skudt ved Ribe, en Hovedskal af *Cervus elaphus pull.*, en *Platysaurus torquatus*, nogle Skind med Hovedskaller o. s. v. af sjældnere afrikanske Pattedyr (ved Menges), et Skind af *Clangula albeola* fra Grønland.

III. De fra Afdelingen udgaaede litterære Arbejder indskrænke sig til et Par Notitser af Bestyreren i »Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening« (over *Coluber Æsculapii* i Danmark og om *Himantolophus* ved Portugal), samt Kandidat Wings ornithologiske Aarsberetning for 1893 og en lille Meddelelse om »hornede Sjakaler« i Tidsskriftet »Naturen og Mennesket«, grundet paa Undersøgelser af de i det foregaaende omtalte Sjakal-Hoveder; han har dernæst fuldført Manuskriptet om *Lagoa Santas* Rovdyr til »E. Museo Lundii«.

IV. Der er uddelt 62 Adgangskort til Studerende og andre. Paa de offentlige Dage har Museet været besøgt af 93538 Personer. Ved Aftale med »Studentersamfundets Museums-Udvalg« er der ligesom i de foregaaende

Aar blevet arrangeret gratis Søndagsbesøg udenfor de offentlige Tider, for et mindre Antal (ca. 10) Personer ad Gangen under Vejledning af naturhistoriske Studerende. En yderligere Udvikling af denne Foranstaltning imødeses.

Anden Afdeling.

Den om denne Afdeling af Inspektør Levinsen afgivne Beretning findes under de Moltkeske Afdelinger.

Tredie Afdeling.

(Inspektør, Dr. Meinert.)

Med Hensyn til Ordning og Opstilling af Afdelingen maa bemærkes, at der i de store Gulvskabe, som rumme Insektreder og Insektgnav, er opstillet Kasser med de vigtigste Insektformer, hvem Rederne og Gnavene skyldes.

I. Insekterne.

A. Generalsamlingen. 1) Præpareringen og Opstillingen af Billernes Orden er fortsat med den artrige Familie Staphylinidæ (10 Skuffer. — Løvendal). 2) Den delvise Bestemmelse, Sammenordningen og den foreløbige Opstilling af Billerne er fortsat fra forrige Aar med Fortsættelse af den særdeles artrige Familie Chrysomelidæ med Grupperne Eumolpinæ, Chrysomelinæ, Gallerucinæ og Halticinæ (20 Skuffer. — Schlick).

B. Den danske Samling. Af Staphylinernes Familie ere Oxytelini og tildels Omalini opstillede (7 Skuffer. — Løvendal).

II. Edderkopperne.

A. Generalsamlingen. 1) Seddelkatalogen er fortsat med Drassoiderne og Scorpionerne (Dr. W. Sørensen). 2) Den af Professor Kraepelin reviderede Scorpionsamling (85 store Glas) og Opiliones (47 Glas) ere etteketterede og opstillede (Bestyreren).

B. Den danske Samling. De danske Drassoider ere bestemte og opstillede (Dr. W. Sørensen).

III. Krebsdyrene.

A. Generalsamlingen. 1) Bestemt og opstillet Afdelingens og et stort fra Studiesamlingen modtaget Materiale af Sergestes (17 Glas med 225 Tuber. — Dr. H. J. Hansen). 2) Delvis bestemt og opstillet Afdelingens og et stort fra Studiesamlingen modtaget Materiale af Euphausiaceæ (30 Glas med 325 Tuber. — Dr. H. J. Hansen). 3) Bestemt og opstillet Afdelingens og et meget stort fra Studiesamlingen modtaget Materiale af Larver til Squillaceæ (86 Glas med 620 Tuber. — Dr. H. J. Hansen). 4) Paabegyndt Bestemmelsen af de højere Krebsdyr fra Premierlieutenant Ryders østgrønlandske Expedition (40 Arter bestemte. — Dr. H. J. Hansen).

- 5) Opstillet Amphipoder, modtagne fra Professor G. O. Sars (29 Arter) og Onisci, bestemte af Fabrikant Budde-Lund (18 Arter. — Dr. H. J. Hansen).
 6) Bestemt og opstillet Cladocerer, Phyllopoder og Copepoder, dels fra Grønland (103 Tuber), dels fra Middelhavslandene (28 Tuber. — Kandidat Wesenberg Lund).

IV. Mikroskopisk Præparatsamling.

Samlingen har modtaget en meget betydelig Forøgelse ved de af Bestyreren forfærdigede Præparater fortrinsvis af Scarabæidæ og disses Larver, men dernæst ogsaa af Buprestidæ, Acridiidæ, Locustidæ, Muscariaæ og Opiliones (197 Præparater).

Af *Gaver og Forøgelser* fremhæves: 1) Efter at Afdelingens Konservator, Løvendal, i mange Aar har suppleret den indenlandske Billesamling ofte efter en stor Maalestok, har han i Aar skænket Afdelingen sin meget betydelige Billesamling, hvorved foruden den Rigdom og Fylde, som derved er vundet for en af Afdelingens Perler, den danske Billesamling, ogsaa maa fremhæves det rige Byttemateriale, som derved er fremkommet. Samlingen indeholdes i 3 Skabe. En Del af Materialet er fuldstændig opstillet, en anden Del bestaar af fuldstændig præpareret Materiale færdigt til Opstilling, ligesom der ogsaa findes store Reserver. 2) Studiesamlingen har ligesom de foregaaende Aar afgivet til Afdelingen et betydeligt Materiale, hvoraf navnlig fremhæves her en meget betydelig Mængde Sergestidæ, Euphausiacea, Mysidæ og Stomapodlarver (ialt 874 Tuber, ca. 30 Former nye for Afdelingen) og dernæst en Del Edderkopper, Sommerfugle og disses Larver (i Spiritus). 3) Dr. Holub har givet en større Samling Arthropoder, saavel tørre som i Spiritus, fra Syd-Afrika. 4) Cand. mag. Bøving Petersen har afgivet en større Del af ham i Syd-Brasilien indsamlede Arthropoder, hvoraf fremhæves en 12—13 Gonyleptider og en ny Peripatus. 5) Af Sikora paa Madagaskar er købt en lille Samling Billelarver og Termiter. 6) Af Hr. Marius Jensen købt nogle Billelarver. 7) Af Dr. H. J. Hansen (jfr. Aarsberetn. f. 1893 Gaver 2) afgivet fra hans italienske Rejse yderligere: Malakostraka 202 Arter, Entomostraka 25 Arter, af hvilke en Trediedel er ny for Afdelingen og de to Trediedele ikke før havdes fra Middelhavet, samt en Del Onisci, bestemte af Budde-Lund (19 Arter). Ligeledes har Dr. H. J. Hansen foræret Afdelingen den højst interessante Hemimerus talpoides med Unger. 8) Kammerjunker v. Hedemann foræret en Del Sommerfugle fra Vestindien (42 Arter i 59 Stykker). 9) Kandidat Schlick foræret en Del danske Billelarver, især af Dytiscidæ. 10) Stud. mag. S. Jensen foræret nogle Larver af Dytiscidæ. 11) Konservator Løvendal foræret en Del Larver og Gnav af Barkbiller. 12) Kandidat Th. Mortensen foræret en sjælden Peripatus fra Ny-Zeeland. 13) Mindre Gaver ere modtagne af forskellige Zoologer og Samlere: Cand. pharm. Kløcker, Redaktør H. Erslev, Hr. Stahr fra Baku.

Af fremmede Videnskabsmænd har Afdelingen i Aar staaet i Forbindelse med The Rev. R. Stebbing, til hvem der er sendt exotiske Orchestider og Lysianassider til Bearbejdelse; med Professor Kraepelin i Hamborg, som har havt vore Phryner til Bearbejdelse; med Professor Wasmann i Excæten

i Holland, til hvem de af Inspektør i Venezuela indsamlede Myre- og Termitgjæster ere sendte; med Professor Emery i Bologna, angaaende Spørgsmaal vedrørende Nomenklaturen af nogle Myrer; med Professor Chr. Aurivillius i Stockholm, som har gennemgaaet Dele af den gamle Fabriciuske Samling.

Professor Thomsen i Dünnedin, Ny-Zealand, har modtaget nogle Phyllopoder til Gjengjæld for en Euphausia og Isopod.

Som Publikationer, støttende sig paa Afdelingens Samlinger, kunne nævnes: Fr Meinert: Rheumatobates Bergrothi n. sp., Entom. Medd. 5 Bd. og »Sideorganerne hos Scarabælarverne«, der vil udkomme i Vidensk. Selskabs Skrifter 8. Række 1 Bd. (hertil høre de i denne Beretning opførte Præparater).

Som Personalia vedrørende Afdelingen bemærkes, at der under 3die April er tildelt Afdelingens mangeaarige Konservator, Kobberstikker *E. A. Løvendal*, Fortjenstmedaillen i Guld med Tilladelse til at bære samme.

De Moltheske Afdelinger.

I.

Studie- og Undervisningssamlingen.

(Professor, Dr. Lütken.)

Den Udvidelse, som Samlingens Lokale modtog i 1893, har gjort det muligt at forøge dens Undervisningspræparater ganske betydeligt; den derover førte Protokol viser, at der er opstillet 228 saadanne. Det er dels ældre Præparater, som ikke før have været udstillede af Mangel paa Plads, dels nye, af hvilke en stor Del, især zootomiske, er anskaffet hos udenlandske Instituter — Linnæa i Berlin, Fritsch i Prag. De fordele sig saaledes paa de forskjellige Dyreklasser: Pattedyr 13, Fugle 1, Krybdyr og Padder 44 (deriblandt flere til Paddernes Forvandlingshistorie), Fiske 29, Insekter 23 (især til Oplysning om Forvandlingshistorien), Edderkopper og Tusindben 13, Krebsdyr 77, Orme 13, Blæksprutter 2, Snegle og Muslinger 10, andre lavere Dyr 3. At den opstillede Del af Krebsdyrsamlingen er forøget saa meget, er i den Hensigt, at der skulde være opstillet Materiale tilstede til et Studium eller en Undervisning, der gik lidt ud over det rent elementære, for ikke at behøve at besvære Hovedsamlingen dermed; det er en Klasse, som er særdeles anvendelig til didaktisk Brug og meget lærerig ogsaa i almindelig zoologisk Henseende. Dernæst er der udarbejdet en Del Forelæsningsstegninger (blandt andet af fremtrædende uddøde Krybdyr-Typer) samt anskaffet endnu nogle flere litterære Hjælpemidler til Forøgelse af det til Studierne fornødne Haandbibliothek. Benyttelsen af Samlingen var i sidste Semesters Begyndelse 116 yngre især medicinske Studerende og 30 naturhistoriske eller polytekniske Studerende. Samlingen og Lokalet er endvidere benyttet af Docent, Dr. Jungersen til hans Forelæsninger for Polyteknikere, og Lokalerne af Docent, Dr. Bergh til hans embryologisk-histologiske Foredrag og Øvelser, samt af Inspektør Levinsen til de ham paahvilende Forelæsninger. Docent

Bergh oplyser i denne Anledning følgende: »Trods den overordentlige og ofte ret generende Pladsknaphed have saavel i Foraars-Halvaaret som i Efteraars-Halvaaret et Antal af Praktikanter (i Løbet af Efteraars-Halvaaret 7) taget Del i den histologiske Undervisning for Videregaaende. Derved lagdes Hovedvægten — i Modsætning til ved de elementære Kursus — paa, at Vedkommende lærte selv at omgaas med Objekterne og praktisk at indøve de væsentligste af de mangfoldige histologiske Metoder. Desuden afholdtes et elementært embryologisk Kursus med to Hold Studerende; herved demonstreredes færdige Præparater, illustrerende forskellige Dyretypers Udviklingshistorie«.

Den Udsondring af de til Studie- og Undervisningssamlingens rige Materiale af Krebsdyr (Crustaceæ) hørende Dyreformer, som der var Anledning til at afgive til Hovedsamlingens 3die Afdeling (Leddyrene), er bleven saaledes fortsat og fremmet, at der er afgivet og indlemmet i Museets Krebsdyrsamling 192 Tuber med 11 Arter af Sergestes (pelagiske Peneider) fra det atlantiske, indiske og stille Hav, 19 Arter af Euphausiidæ (»Kril«) i 144 Tuber, 2 Arter af Mysidæ (»Kaare«) i 22 Tuber, og 486 Tuber med over 70 Arter af Larver af Squillidæ (Søknælere); af hine 70 Arter har Dr. Hansen kunnet udskille og navngive 64 Arter, af hvilke 25 vare helt nye for Hovedsamlingen. Der er altsaa ialt afgivet til denne 874 Tuber med pelagiske Krebsdyr, hørende til 102 Arter af de ovennævnte Grupper; over 30 Former vare helt nye for Samlingen, og af de øvrige vare mange tidligere kun svagt repræsenterede.

Da Indenrigsministeriets flydende *biologiske Station* ikke iaar kunde benyttes til de til denne henlagte aarlige Kursus i marin Zoologi, fordi den skulde stationeres paa et dertil uhensigtsmæssigt Sted, maatte Professor zoologiæ foranstalte dem henlagte til et dertil egnet Sted paa Landjorden, i Middelfart. Skjønt dette medførte forøgede Udgifter, lykkedes det dog at holde disse indenfor Bevillingens Grænser. Der afholdtes 2 Kursus med 3 eller 4 Elever, det første ledet af Dr. Bergh, det andet af Dr. Jungersen. Dr. Bergh bemærker derom følgende: »Ved den biologiske Undervisning i Middelfart (5te Juni—2den Juli 1894) dissekeredes en Række Typer (Pig-haj, Ulk, Krabbe, Søpung, Sandorm o. a.); ogsaa analyseredes Bygningen af en Vandmand og forskellige mindre Dyretyper. Af en Vandmands Æg udklækkedes unge Scyphistomer; ogsaa undersøgte Hydroidernes Udvikling til Planularlarver; Søstjernelarver og deres Forvandling, Søpunglarver o. a. udviklingshistoriske Sager iagttoges af de Studerende. Hver Morgen undersøgte Plankton; desuden bestemte de Studerende de ved Skrabningerne fangede Annelider, Bryozoeer, Hydroider; ligeledes de almindeligste Fiske, Mollusker og Krebs«. Dr. Jungersen opregner som havende været Gjenstand for Undersøgelse, Iagttagelse og Bestemmelse (foruden Landjordens Paddeformer) 16 Fiske-Arter (af hvilke 10 have været Gjenstand for Dissektion eller mere indgaaende Undersøgelse; desuden Kutling-Arternes Reder og Yngel af forskellig Alder, Sildeyngel og Sønaaleyngel), c. 24 Krebsdyr-Arter og Hav-Edderkopper (4 særligt studerede), desuden de forskellige Larveformer af Hestereje (Crangon), Krabbe (Carcinus) og Rejer (Palæmon), Dafuider med Sommer- og Vinteræg o. s. v.), c. 22 Snegle og Muslinger

(6)*), deriblandt Æg og Yngel af Buccinum og Littorinæ og forskellige nøgne Hav-Snegle, Yngel af Mytilus, mange Larvetrin af forskellige Muslinger, 4 Arter af Søpunge (3), (Larver af Styela); 5 af Annelider (3) foruden mange Larveformer, 10 af Bryozøer, forskellige Fladorme, Iktelarver og Fiske-Bændelorme, 6 (3) Arter af Pighude, foruden Larver af Sø- og Slange-stjerner og Søborrer, Gøple- og Polypdyr, 19 Arter (9), deriblandt Øregoplens Ammeform (Seyphistoma) en Kalksvamp og Kiselsvamp, 11 (5) Ur dyr og Urplanter samt forskellige Kiselalger (Diatomeer).

II.

Bløddyr-, Skaldyr- og Ormesamlingen.

(Inspektør Levinsen.)

Forøgelse af Samlingen. Denne har i det forløbne Aar været usædvanlig ringe. Som den vigtigste Forøgelse maa nævnes de Indsamlinger af Kridtpolyzoer, som Afdelingens Medhjælper Fagerstrøm har foretaget under et 14 Dages Ophold i Stevns, hvorved der er tilvejebragt et rigt Materiale til Kundskab om Limstenens Polyzoer, af hvilke Museet saa godt som intet besad i Forvejen. Cand. mag. Bøving Petersen har overladt Afdelingen en temmelig stor Samling af særdeles vel opbevarede, sydamerikanske Landnemertiner og Regnorme, og Cand. mag. Wesenberg Lund har foræret en Samling danske Ferskvandspolyzoer, af hvilke de fleste ere tagne i Frederiksborgen, hvor det har lykkedes ham for første Gang at finde *Fredericella sultana*, *Lophopus crystallinus* og *Cristatella mucedo*. Fra Dr. Holub i Wien er modtaget nogle sydafrikanske Svampe, Bryozøer og Hydroider. Bidrag ere ligeledes givne af Hr. Ford i Vestindien (en meget stor bægerformet Svamp, *Calyx* sp.), Hr. Ludvig Aagaard (et Par Svampe fra Bahama-øerne), Borgerdydskolen i Helgolandsgade ved Kandidat Jensen (nogle Polyzoer fra Nordsøen), Kandidat Sæmundsen (et Exemplar af *Exogone naidina* fra Middelfart), Bakte riolog Bay i Java et Exemplar af *Echinarachnius* sp. fra Nordamerika.

Bestemmelses- og øvrigt videnskabeligt Arbejde. Bestyreren har fortsat sit Arbejde med de danske Kridtpolyzoer. Assistenten, Cand. mag. Posselt har bestemt og ometiketteret Resten af de nordisk-arktiske Nudibranchier, nemlig de cryptobranche Dorider. Under et Ophold i Stockholm er den svenske grønlandske Mollusksamling gennemgaaet og enkelte Dubletter udtagne og erhvervede til vor Samling. Den danske tørre Samling af Land- og Ferskvandsmollusker er ombestemt og ometiketteret, samtidig med at der er dannet en Hoved- og en Dubletsamling. Dog staa Unioniderne tilbage. Samlingen af Dentaliidæ er ligeledes ordnet. I Blækspruttesamlingen er paabegyndt en Revision af Loligiderne. Kandidat Mortensen har bestemt de af Dr. Hansen i Middelhavet indsamlede Echinodermata samt delvis bestemt de udenlandske Søpølser. Medhjælper Fagerstrøm har dels assisteret Bestyreren i hans Arbejde med de danske Kridtpolyzoer, dels paabegyndt et større Ordnings- og Ometiketteringsarbejde med de danske og nordiske Børsteorme, som gaar ud paa en Sammenarbejden af den ældre Samling

*) De i Parantes satte Tal angive Antallet af de særligt studerede Arter.

med det i de sidste 10 Aar tilkomne Materiale. Professor Koehler i Lyon har faaet til Undersøgelse et Antal nordiske Echinodermer og Dr. Carlgreen i Stockholm har laant Museets Materiale af nordiske Aktinier, som allerede ere blevne tilbagesendte, forsynede med hans Bestemmelser.

Bestyrerens i Zoologia danica trykte Monografi af de danske Mosdyr er baseret paa Afdelingens Samling, og Afdelingen har ligeledes leveret en Del af Materialet til Cand. mag. Posselts Bearbejdelse af de danske Kridt-Brachiopoder (Danmarks geolog. Undersøgelse Nr. 6).

4. Det mineralogiske Museum 1894.

(Docent, Dr. N. V. Ussing.)

I Løbet af 1893 var største Delen af det mineralogisk Museums Samlinger bleven overflyttet fra de ældre Lokaler til den nye Bygning, og i Aaret 1894 have derfor Arbejderne i Museet væsentlig været koncentrerede paa Udpakningen, Ordningen og Opstillingen af de forskjellige Samlinger.

Ved disse Arbejder have dels Museets faste Assistenten, Docent Ussing og Kandidat Hintze, været beskæftigede, dels har for dertil paa Finansloven bevilgede Midler været benyttet Extrahjælp af følgende yngre Studerende: Cand. mag. Ravn, Cand. mag. Faber, Stud. mag. Hartz og Stud. polyt. Westrup. Af disse har den førstnævnte medvirket hele Aaret, de øvrige en Del af Aaret.

Museets Bestyrer, Professor, Dr. Johnstrup har i en Del af Aaret ved Sygdom været forhindret i personlig at deltage i Ordningsarbejderne; men disse have dog uden Standsning kunnet fortsættes under hans Ledelse, idet han ogsaa under Sygdommen jævnlig konfererede med Assistenterne. Mod Slutningen af Aaret forværredes imidlertid Sygdommen, og paa Aarets sidste Dag led Museet det tunge Tab, at Professor Johnstrup døde, endnu inden han havde opnaaet at faa fuldført det Arbejde, han i en Aarrække havde helliget al sin Kraft, nemlig det nye Museums Indretning.

Ved den fortsatte Opstilling af Museets *Hovedsamling af Mineraler* have Museets faste Assistenten været beskæftigede. De bedste og mest instruktive Stykker i denne Samling, der skulle udstilles i Montrer, ere i Aarets Løb blevne færdig opstillede, idet de dels ere anbragte paa hvide Træbrikker af Størrelse passende til Stykkerne, dels paa smaa Glasskaale eller i Holdere, saaledes at Mineralerne nu komme fuldkommen til deres Ret. Tillige er i Aarets Løb Etiketteringen af de udstillede Stykker tilendebragt for noget over Halvdelen af denne Samlings Vedkommende.

I den *almindelige geologiske og palæontologiske Samling* er ligeledes Opstillingen i Montrerne for en Del fuldendt; Stykkerne ere her blevne anbragte i Æsker af særlig egnet Form. Arbejdet er blevet udført af Cand. mag. Ravn og Stud. polyt. Westrup. Etiketteringen af de udstillede Stykker staar dog endnu tilbage.

I de *nordlige Bilandes Samling* har Cand. mag. Faber fuldført Udpakningen og den foreløbige Anbringelse af den grønlandske Samling. Stud. mag. Hartz har paabegyndt Ordningen og Opstillingen af de grøn-

landske Planteforsteninger og opstillet en af Etatsraad, Dr. Steenstrup skænket Samling af islandske Planteforsteninger.

Museets *Samling af Meteoriter* er bleven ordnet af Cand. mag. Faber, der ligeledes har optaget en Fortegnelse over den. En Ordning af Museets *Samling af erratiske Blokke* er paabegyndt, og Ordningen af Dubletter fra de nordlige Bilande er fuldendt.

Ved den danske geologiske *Samling* og *Hovedsamlingen af Bjergarter* er Ordningen i Aarets Løb kun lidet fremskreden, dels paa Grund af Bestyrerens Sygdom, idet han havde ønsket personlig at ordne disse Samlinger, dels fordi Ordningen af de øvrige Samlinger lagde Beslag paa den til Raadighed staaende Arbejdskraft.

De med Forelæsningerne og Øvelserne for de Studerende følgende Arbejder ere ligesom den sædvanlige Etikettering og Protokollering af modtagne Samlinger og Bøger udførte af Museets faste Assistenters.

Videnskabelige Bearbejdelser af Museets Samlinger ere i Aarets Løb udførte af Stud. mag. Hartz (fortsatte Undersøgelser af Planteforsteninger fra Øst-Grønland), Inspektør Levinsen (af Bryozoaer fra den danske Kridtformation) og Docent Ussing (af Bjergarter fra Syd-Grønland).

Den danske geologiske *Undersøgelse*, hvortil der haves en særskilt Bevilling, er i de fem Sommermaaneder fortsat i Marken, dels paa Sjælland af Geolog, Dr. Rørdam med to Assistenters, dels paa Fyen af Geolog Madsen med to Assistenters, dels i Jylland af Dr. Steenstrup. I Aarets Løb er udkommet Undersøgelsens Skrifter Nr. 3, Nr. 5 og Nr. 6, nemlig »De geologiske Forhold i det nordøstlige Sjælland« af K. Rørdam, »Geologisk-agronomiske Undersøgelser ved Lyngby Landboskole og Brede Ladegaard« af K. Rørdam og »Brachiopoderne i den danske Kridtformation« af H. J. Posselt.

I Aaret 1894 har Museet faaet følgende *Forøgelser*:

A. *Mineralsamlingen* har modtaget: Fra Kryolith-Aktieselskabet ved Professor, Dr. J. Thomsens Velvillie to store Kryolithblokke (opstillede i Vestibulen); fra Direktør Slomann ved Christiansholms Fabrikker en stor Stensaltblok fra England; forskellige Mineraler ere skænkede af Hr. Christiansen, Fabrikant Hammer, Grosserer Hirschsprung, Dr. med. Storch samt af Docent Högbom i Stockholm og Professor Penfield i New Haven. Ved Bytte er erhvervet: fra Riksmuseet i Stockholm Neptunit fra Grønland, og fra Kandidat Aagaard Rutil fra Norge. Ved Kjøb er erhvervet: fra G. Flink i Stockholm Eudidymit og andre sjældne Mineraler fra Grønland, fra Dr. Krantz i Bonn krystalliseret Boracit fra Tyskland, endvidere forskellige Mineraler fra Fuldmægtig Werlauf.

B. Den danske geologiske *Samling* har modtaget fra Etatsraad, Dr. Steenstrup Plantelevninger fra Tørv og Ler i nordsjællandske Skovmoser, fra Ingeniør F. Petersen Moler og Cementsten fra Mors; endvidere det paa den geologiske Ekursion til Bornholm og den første Assistents Ekursion til Jylland indsamlede Materiale.

C. De øvrige geologiske og palæontologiske *Samlinger* have modtaget som Gaver: Fra Etatsraad, Dr. Steenstrup en særdeles værdifuld Samling af tertiære Planteforsteninger fra Island; fra Cand. mag., Frk. Christiansen siluriske Forsteninger fra Gotland; fra Geolog Madsen siluriske Forsteninger

fra Skaane; fra Grosserer Schannong polerede Prøver af Granit og andre Bjergarter fra Sverige; fra Generalkonsul Wessel en Samling Guld-, Sølv- og Kobbermalme fra Chile og Bolivia. En Suite Bjergarter fra Tyrol er indsamlet af Docent Ussing. Ved Kjøb er erhvervet fra Exam. polyt. Schmidt Forsteninger fra Solenhofen og fra Stud. mag. Knudsen nogle Stykker Rav med Insekter.

Mindre Gaver ere modtagne fra Højskolelærer Paul Bjerger, Glarmester Lillelund, Kandidat Ottesen, Student Pjetursson, Dr. v. d. Recke og Student Winther.

Museets *Instrumentssamling* er ved dertil paa Finansloven særlig bevilgede Midler bleven forøget med et tidssvarende Mikroskop med tilhørende Biapparater til krystallografiske og mineralogiske Undersøgelser samt to Goniometre, af hvilke det ene er bestemt til videnskabelige Undersøgelser, det andet til Øvelser for de Studerende.

Museets *Bibliothek* er blandt andet forøget med Fortsættelserne af: Neues Jahrbuch für Mineralogie, Zeitschrift für Krystallographie, C. Hintze: Handbuch der Mineralogie, og Gümbel: Geologie von Bayern (sluttet) samt forskjellige enkelte Arbejder. Fra det kgl. Danske Videnskabernes Selskab er modtaget: 3 af Generalstabens Kort over Jylland i Maalestok 1 : 40000, Fortsættelserne af de i Finland udgivne geologiske Kort (3 Blade) med Beskrivelse, samt de af Sveriges geologiske Undersøgelse udgivne nye Kortblade (6 Stkr.) med Beskrivelse, og de af samme udgivne Afhandlinger, Serie C Nr. 112, 116—134. Endvidere Skrifter fra Geological Survey of Canada 1893, Minnesota Historical Collections 1893, Illinois State Museum of Natural History, Bulletin Nr. III, United States Geological Survey, Reports 1891—93. Fra Smithsonian Institution: Annual Report 1891 og Annual report of the U. S. Museum 1891—92.

I Aaret 1894 har Docent Ussing holdt Forelæsninger over Geologi for 67 Tilhørere, over Jordbundslære for 123 Tilhørere og over Vulkaner for 21 Tilhørere. Ekursioner ere foretagne til Bornholm med 43 Studerende og til Annetorp ved Malmø med 56 Studerende.

For det paa Finansloven bevilgede Beløb af 600 Kr. til geologiske Rejser har Docent Ussing dels udført en mindre geologisk Studierejse i det nordvestlige Jylland, dels en længere saadan til Wien, Tyrol og Schweiz, hvor han deltog i den internationale Geologkongres i Zürich.

Museet har været benyttet i Foraars-Halvaaret at 25 og i Efteraars-Halvaaret af 29 Studerende. Derimod have Museets Samlinger paa Grund af Opstillingsarbejderne ikke været tilgængelige for Publikum.

5. Det kemiske Laboratorium 1893—94.

(Professor, Dr. med. & phil. Julius Thomsen.)

Laboratoriet har i Efteraars-Halvaaret 1893 og Foraars-Halvaaret 1894 været besøgt af henholdsvis 152 og 167 Studerende. Antallet af Tilhørere ved Efteraars-Forelæsningerne steg til 315 (ved Slutningen 226), ved Foraars-

Forelæsningerne var Tilhørerantallet 93 (ved Slutningen 43). Nærmere Oplysninger giver nedenstaaende Sammenstilling.

Deltagere i praktiske Øvelser.

1893—94.	Medicinske Studerende.	Andre Studerende.	Ialt.	
			Studerende.	Antal af ugentlige Arbejdstimer.
Høst-Halvaar.....	146	6	152	1080
Vaar-Halvaar.....	151	16	167	1134

Afholdte Examinier.

1893-94.	Lægevidenskabelig Forberedelsesexamen.	Magisterkonferens.	Antallet af praktiske Prøver.
Januar 1894.....	50	»	50
Juni 1894	58	»	58

6. Den Arnamagnæanske Stiftelse 1893 og 1894.*)

1893.

Den Arnamagnæanske Stiftelse har i det forløbne Aar (1893) fortsat Trykningen af Katalog over Haandskriftsamlingen, hvis andet Binds 2det og sidste Hefte med tilhørende Registre og Indledning nu foreligger saa godt som færdigt til Udgivelse. Iste Stipendiar har fremdeles paa Grund af anden litterær Virksomhed været fritagen for Arbejde i Legatets Tjeneste, 2den Stipendiar har ved Siden af sin Deltagelse i Korrekturlæsningen afsluttet Ordningen af de norske Diplomasrifter. Haandskriftsamlingen er ved Gave bleven forøget med afdøde Højesteretsassessor, Dr. V. Finsens efterladte Udkast til en islandsk Retshistorie.

Af afdøde Professor, Dr. K. Gislasons efterladte, utrykte litterære Arbejder og Udkast, som det har været overdraget Adjunkt, Dr. B. M. Olsen i Reykjavik at gennemgaa, har det vist sig, at en Del egnede sig til Offentliggjørelse, og disse Afhandlingers Udgivelse er af Kommissionen overdragen Dr. Olsen.

*) For at Meddelelserne fra den Arnamagnæanske Stiftelse kunne blive meddelte for samme Aar som for Samlingerne, er der i denne Aarvog optaget Meddelelserne for Aarene 1893 og 1894.

1894.

I det forløbne Aar (1894) har Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat udgivet II. Binds 2det Hefte af Katalog over Haandskriftsamlingen, hvormed dette Arbejde er tilendebragt. Af Professor, Dr. Gislasons efterladte Skrifter, hvis Udgivelse ved Adjunkt, Dr. B. Olsen i Reykjavik i Fjor besluttedes, er Trykningen paabegyndt, og ved Aarets Slutning vare 14 Ark rentykte.

Som et Supplement til den nu afsluttede Katalog har Kommissionen planlagt ved den Arnamagnæanske Samlings Bibliothekar at tilvejebringe lignende Beskrivelser af de oldnorsk-islandske Haandskrifter i det store kgl. Bibliothek og Universitetsbibliothekets Særsamlinger.

VIII. Det akademiske Legat- og Stipendievæsen.

I. Forandring i Eforierne.

Under 20de November 1893 indberettede det theologiske Fakultet til Konsistorium, at det, da Professor, Dr. theol. H. Scharling havde ønsket at fratræde som Efor for Asehlunds Legat, havde valgt Professor, Lic. theol. *L. W. Schat-Petersen* til Efor for Legatet.

2. Oversigt over Fordelingen af Stipendier og andre Beneficier.

a. Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet m. m.

Til Alumner af Kommunitetet og Regensen ere i Aaret 1893—94 følgende Studerende udnævnte:

Til Kommunitetsalumner.

Fra 1ste September 1893:

Christensen, N. C. (1888)	for 2 Aar, Stud. mag. (math.-nat. Fak.)	Hetsch, S. C. F. N. (1890)	for 3 Aar, Stud. juris.
Claudius, M. M. C. (1889)	for 3 Aar, Stud. med.	Høyer, T. F. V. (1889)	for 2 Aar, — theol.
Clausen-Bagge, H. G. (1890)	for 3 Aar — juris.	Jensen, Anders Jørg. (1890)	for 3 Aar, — juris.
Engelbreth, Christoffer (1890)	for 4 Aar — med.	Jensen, Jørgen E. (1889)	for 3 Aar, — med.
Forum, G. V. (1889)	for 2 Aar, — juris.	Jespersen, J. C. (1889)	for 2 Aar, — theol.
Gormsen, C. C. (1889)	for 2 Aar, — mag. (math.-nat. Fak.)	Krarup, Alfr. (1890)	for 2 ³ / ₄ Aar*, — mag. (filos. Fak.)
Hansen, Anders (1890)	for 4 Aar, Stud. med.	Krarup, J. C. B. (1889)	for 3 Aar, Stud. med.
Hasselbalch, K. P. L. (1890)	for 3 Aar, — theol.	Lauesgaard, A. N. J. (1889)	for 3 Aar, — med.
Hensch, L. F. S. (1889)	for 2 Aar, — mag. (filos. Fak.)	Lindbæk, J. P. (1890)	for 3 Aar, — mag. (filos. Fak.)
		Lorentzen, L. C. (1889)	for 2 Aar, Stud. juris.

*) Udnævnt fra 1ste December 1893.